

Digitális nemzedék konferencia

Konferenciakötet

Kiemelt témakörök:

Digitális állampolgárság

Életkori különbségek a netgeneráció tagjai között

Hátrányos helyzet és esélyegyenlőség

Digitális írástudás

A Microsoft eszközei és tanulástámogató lehetőségei

Fókuszban a közösség. A megújult Sulinet portál lehetőségei

Magyartanítás a digitális generációk körében

Médiaoktatás a digitális generációk körében

2013

DIGITÁLIS NEMZEDÉK KONFERENCIA 2013
KONFERENCIAKÖTET

Szerkesztő, szakmai lektor:

Lévai Dóra

Borítóterv:

Molnár Patrik (mOp@NET Kft)

ISBN 978-963-284-322-3

DIGITÁLIS NEMZEDÉK KONFERENCIA 2013

ELTE Pedagógikum Központ

ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar

2013. március 2.

ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Neveléstudományi Intézet

Információs Társadalom Oktató- és Kutatócsoport

1075 Budapest, Kazinczy utca 23–27.

Telefon: 461-4500/3804

weblap: <http://digitalisnemzedek.hu/>

e-mail: oktatas-informatika@ppk.elte.hu

PROGRAMBIZOTTSÁG:

Lévai Dóra (a programbizottság elnöke, ELTE PPK Iskolapedagógiai Központ)

Fenyő D. György (Magyartanárok Egyesülete)

Főző Attila László (Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.)

Ollé János (ELTE PPK Iskolapedagógiai Központ)

Peer Krisztina (Osztályfőnökök Országos Szakmai Egyesülete)

Szekszárdi Júlia (Osztályfőnökök Országos Szakmai Egyesülete)

Tóth-Mózer Szilvia (Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.)

SZERVEZŐBIZOTTSÁG:

Kabos Klára (oktatas-informatika@ppk.elte.hu)

Kovács Tamás (tamas.kovacs@@ppk.elte.hu)

SZERVEZŐK:

ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar, Iskolapedagógiai Központ, Információs Társadalom Oktató- és Kutatócsoport

Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.

Magyartanárok Egyesülete

Osztályfőnökök Országos Szakmai Egyesülete

A konferencia megrendezését az ELTE Pedagógikum Központ és az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar támogatta.

A kézirat lezárásának időpontja: 2013. február 26.

2013. MÁRCIUS 2.

TARTALOMJEGYZÉK

Tartalomjegyzék.....	3
A konferencia programja - 2013. március 2. (szombat).....	5
Tanulmányok.....	9
Digitális nemzedék – szociálpszichológiai szempontból.....	9
Y diagnózis Botrányok, vélemények	15
Mangalány mondja: közeledik a „digitális beavatottak” ideje	19
Az első szekciósáv előadói absztraktjai	24
Médiatanítás a digitális korban	24
Médiaélmény, médiavalóság, médiahasználat – A tüsszögő struccok esete a vombatokkal (A 6-10 éves korosztály médiaoktatásának lehetőségei – műhelymunka)	24
Magyartanítás a digitális korban	25
ELDORADO, avagy a magyar könyvtári rendszer új lehetőségei	25
Digilektus és netszótár	26
Sulinet interaktív szekció	28
Közösségi tanulás a sulineten (számítógépes műhelymunka)	28
A Microsoft eszközei és lehetőségei a tanulási és tanítási folyamat támogatására.....	29
Rendszerszemléletű iskolafejlesztés A Microsoft PArtners in Learning for Schools – „Innovatív Iskolák” programjának bemutatása.....	29
Tanítás és tanulás a 21. században.....	30
Digitális írástudás, interaktív szekció	31
ITEC – tanulói tevékenységek a jövő osztálytermében.....	31
A sikeres eTwinning projektek titka.....	32
Tanulói (ön)értékelés és Intel® Teach Essentials.....	33
Digitális iskolák, digitális pedagógusok	34
Digitális iskolák – digitális pedagógusok	34
A jövő pedagógusképzése és az e-learning.....	35
Multimédiás lehetőségek a hátrányos helyzetű fiatalok fejlesztésében	36
A „digitális szülő”	37
Az iskola és a család közötti formális kapcsolattartás kérdései a digitális korban	37
A második szekciósáv előadói absztraktjai.....	38
Médiatanítás a digitális korban	38
Médiatér és/vagy oktatási tér (A 12-18 éves korosztály médiafogyasztási stratégiáinak alkalmazása a tanórákon – műhelymunka)	38
Magyartanítás a digitális korban	39

Fél évezred Gutenberg kényszerzubonyában	39
Van hozzáférésünk? A digitális nemzedék tanítása projektmódszerrel.....	40
Csikk, avagy ami a Semmi után van.....	41
Sulinet interaktív szekció	42
eTwinning – hogyan indítsunk európai projekteket? (számítógépes műhelymunka)	42
A Microsoft eszközei és lehetőségei a tanulási és tanítási folyamat támogatására.....	43
Microsoft Learning suite – eszközök az iskolai hétköznapiakban	43
Digitális írástudás.....	44
IKT-val támogatott projektek gyógypedagógiai csoportban	44
Van véleményük?! – Kérdezzük meg őket!.....	46
„Csak szabad sajtót adjanak, s nemzetem szabadsága, boldogsága felett kétségbe nem esem.” (Kossuth Lajos).....	48
Kötet(lenség)re ítélve?.....	49
iTEC 4. pre-pilot - Hasonlítsd össze és alkoss - „Történetmesélés“	50
Tanítva tanulni	52
A Facebook ikonográfiája, képek és előképek	53
Interaktív film projekt.....	54
Olümposzi Időutazás.....	55
Digitális biztonság: digitális etikett, cyberbullying	57
Digitális állampolgárság, internetbiztonság.....	57
A digitális együttélés szabályai.....	58
Iskolai bántalmazás az interneten – magyarországi adatok (2012)	59
Sajátos oktatási zavarok	60
Sajátos oktatási zavarok A predigitális szemlélet hatása a digitális nemzedékre	60
A „digitális szülő”	61
Informális kapcsolattartás a szülők és az iskola között a digitális korban.....	61
Együtt online és offline.....	61
Tanulmányok és összefoglalók számozása a konferencián	62

2013. MÁRCIUS 2.

A KONFERENCIA PROGRAMJA - 2013. MÁRCIUS 2. (SZOMBAT)

9:00-10:00: **REGISZTRÁCIÓ**

(ELTE PPK Kazy Aula)

10:00-10:15: **MEGNYITÓ**

(ELTE PPK Kazy Aula)

Oláh Attila, az ELTE PPK dékánja

Lévai Dóra, a konferencia programbizottságának elnöke

10:20-10:50: **PLENÁRIS ELŐADÁS**

(ELTE PPK Kazy aula)

DIGITÁLIS NEMZEDÉK – SZOCIÁLPSZICHOLOGIAI SZEMSZÖGBŐL

Ujhelyi Adrienn

10:50-11:20: **PLENÁRIS ELŐADÁS**

(ELTE PPK Kazy Aula)

Y DIAGNÓZIS, A KÖZ-MÉDIA

Csányi Márton – Nyárai Gerzson – Nagyistók Máté

11:20-11:50: **PLENÁRIS ELŐADÁS**

(ELTE PPK Kazy Aula)

MANGALÁNY MONDJA: KÖZELEDIK A „DIGITÁLIS BEAVATOTTAK” IDEJE

Z.Karvalics László

12:00-13:00: **KIÁLLÍTÓK BEMUTATKOZÁSA**

(ELTE PPK Kazy Aula)

13:00-14:00: **EBÉDSZÜNET**

2013. MÁRCIUS 2.

14:15-15:45: **SZEKCIÓFOGLALKOZÁSOK, MŰHELYEK/ 1.**

MÉDIATANÍTÁS A DIGITÁLIS KORBAN Szekcióvezető: Horváth Beáta	14:15-15:45 KAZY 409.	Nagy Krisztina: Médiaélmény, médiavalóság, médiahasználat (A 6-10 éves korosztály médiaoktatásának lehetőségei – műhelymunka)
MAGYARTANÍTÁS A DIGITÁLIS KORBAN Szekcióvezető: Fenyő D. György	14:15-15:45 KAZY AULA	Káldos János: ELDORADO, avagy a magyar könyvtári rendszer új lehetőségei
		Veszelszki Ágnes: Digilektus és netszótár
		Kruzslicz Tamás: A digitális kommunikáció hatása a középiskolások nyelvhasználatára
		Vita és beszélgetés
SULINET INTERAKTÍV SZEKCIÓ Szekcióvezető: Tóth-Mózer Szilvia	14:15-15:45 KAZY 412.	Lévainé Müller Katalin – Tóth-Mózer Szilvia Közösségi tanulás a Sulineten (számítógépes műhelymunka)
A MICROSOFT ESZKÖZEI ÉS LEHETŐSÉGEI A TANULÁSI ÉS TANÍTÁSI FOLYAMAT TÁMOGATÁSÁRA Szekcióvezető: Lévai Dóra	14:15-15:45 KAZY 407.	Bereczki Enikő: Rendszerszemléletű iskolafejlesztés. A Microsoft Partners in Learning for Schools – Innovatív Iskolák programjának bemutatása
		Nádori Gergely: Tanítás és tanulás a 21. században
DIGITÁLIS ÍRÁSTUDÁS, INTERAKTÍV SZEKCIÓ Szekcióvezető: Főző Attila László	14:15-15:45 KAZY 213.	Csordás Ildikó: iTEC – tanulói tevékenységek a jövő osztálytermében
		Kiss Mónika: A sikeres eTwinning projektek titka
		Főző Attila László: Tanulói (ön)értékelés és Intel Teach Essentials
DIGITÁLIS ISKOLÁK, DIGITÁLIS PEDAGÓGUSOK Szekcióvezető: Ollé János	14:15-15:45 ERZSÉBETVÁROSI KÖZÖSSÉGI HÁZ	Páll Viktória, Lerch Livia: Digitális iskolák – digitális pedagógusok
		Páll Viktória: A jövő pedagógusképzése az e-learning

2013. MÁRCIUS 2.

MULTIMÉDIÁS LEHETŐSÉGEK A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ FIATALOK FEJLESZTÉSÉBEN Szekcióvezető: Peer Krisztina	14:15-15:45 KAZY 305.	Földes Petra: Képnnyelven könnyebb... Hátrányos helyzetű fiatalok és a kamera
		Döme Zsuzsanna: Médiaprojektek a Dr. Ámbédkar Iskolában
		Részvételi médiaprojektek hátrányos helyzetű fiatalokkal – projektek az ország különböző pontjairól, és vezetőik
		A bemutatók után beszélgetés, tapasztalatcsere
A „DIGITÁLIS SZÜLŐ” Szekcióvezető: Szekszárdi Júlia	14:15-15:45 KAZY 212.	Salamon Eszter: Szóba álljunk-E egymással?
		Tihanyi Katalin, Berceliné Sztyehlik Zsuzsa: Hivatalos kapcsolattartás az iskolával online
		Haskó Tünde: Ahogyan ezt egy szülő látja, aki ráadásul jogász

15:45-16:00: SZÜNET

16:00-17:30: **SEKCIÓFOGLALKOZÁSOK, MŰHELYEK/2.**

MÉDIATANÍTÁS A DIGITÁLIS KORBAN Szekcióvezető: Horváth Beáta	16:00-17:30 KAZY 409.	Horváth Beáta: Médiatér és/vagy oktatási tér (A 12-18 éves korosztály médiafogyasztási stratégiáinak alkalmazása a tanórákon – műhelymunka)
MAGYARTANÍTÁS A DIGITÁLIS KORBAN Szekcióvezető: Fenyő D. György	16:00-17:30 KAZY AULA	Fűzfa Balázs: Fél évezred Gutenberg kényszerzubbonyában
		Gergelyi Katalin: Van hozzáférésünk? A digitális nemzedék tanítása projektmódszerrel
		Csobánka Zsuzsa: Csikk, avagy ami a Semmi után van
		Vita és beszélgetés
SULINET INTERAKTÍV SEKCIÓ Szekcióvezető: Tóth-Mózer Szilvia	16:00-17:30 KAZY 412.	Fodor Emese, Lekk Mónika: eTwinning – hogyan indítsunk európai projekteket? (számítógépes műhelymunka)

2013. MÁRCIUS 2.

A MICROSOFT ESZKÖZEI ÉS LEHETŐSÉGEI A TANULÁSI ÉS TANÍTÁSI FOLYAMAT TÁMOGATÁSÁRA Szekcióvezető: Lévai Dóra	16:00-17:30 KAZY 407.	Nádori Gergely és Prievara Tibor: Microsoft Learning suite – eszközök az iskolai hétköznapiakban
DIGITÁLIS ÍRÁSTUDÁS Szekcióvezető: Főző Attila László	16:00-17:30 KAZY 213.	Teachmeet – négyperces villámelőadások (Benedekné Fekete Hajnalka, Farkas Bertalan Péter, Farkas Judit, Dr. Farkas Zoltán, Kocsis Márta, Melke Enikő, Nádori Gergely, Prievara Tibor, Siska Csilla) Kerekasztal-beszélgetés a Teachmeet előadókkal
DIGITÁLIS BIZTONSÁG: DIGITÁLIS ETIKETT, CYBERBULLYING Szekcióvezető: Ollé János	16:00-17:30 ERZSÉBETVÁROSI KÖZÖSSÉGI HÁZ	Ollé János: Digitális állampolgárság, internetbiztonság Domonkos Katalin: A digitális együttélés szabályai Parti Katalin, Schmidt Andrea: Online bántalmazás Magyarországon Moderált beszélgetés
SAJÁTOS OKTATÁSI ZAVAROK Szekcióvezető: Peer Krisztina	16:00-17:30 KAZY 305.	Gyarmathy Éva: A predigitális szemlélet hatása a digitális nemzedékre (interaktív előadás)
A „DIGITÁLIS SZÜLŐ” Szekcióvezető: Szekszárdi Júlia	16:00-17:30 KAZY 212.	Poros András, Tobisch Márta: Mobil és internet a napi kapcsolatokban Dombi Gábor: Több generáció a hálón Tőkés Hédi: Neveljünk együtt! – Személyes jelenlét az interneten

17:45-18:15: IGAZOLÁSOK ÁTVÉTELE

(ELTE PPK KAZY AULA)

2013. MÁRCIUS 2.

TANULMÁNYOK

DIGITÁLIS NEMZEDÉK – SZOCIÁLPSZICHOLÓGIAI SZEMPONTBÓL

Ujhelyi Adrienn
ELTE PPK Pszichológiai Intézet
adrienn@adrienn.com

A mai fiatalok megváltozott szocializációs közegben nevelkedtek, a villámgyors technológiai fejlődés alapjaiban változtatta meg a kommunikációs szokásokat, a társasági életet és az emberi kapcsolatokat. Ma már nehéz elképzelni, hogy 20 évvel ezelőtt még alig valakinek volt mobiltelefonja, 19 éve még nem volt magyar nyelvű weboldal a neten és tíz éve még nem létezett a Facebook. Az új médiumok technológiai sajátosságai számos pszichológiai és szociális következményekkel jártak: hozzászoktunk az azonnalisághoz, az állandó hozzáféréshez, a virtualitáshoz; megváltozott, kitágult az intimitás határa, az, hogy mi számít privát információnak. Az olyan webkettes oldalak megjelenése pedig, mint például a Facebook további fontos fejleményekkel járt.

Az internet hatása a fiatalok szociális terére

Az új médiumok – és leginkább az internet – számos szinten változást hozott a korábbi generációkhoz képest a mai fiatalok életébe. Ezek a változások megjelennek mind individuális, mind interperszonális, mint csoport- vagy társadalmi szinten.

Individuális szint: megváltozott identitás

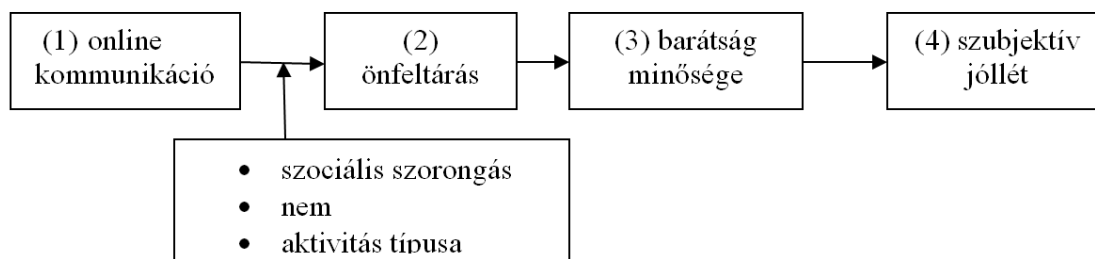
A korábbi generációk életében jól elkülönülten létezett egy valós és egy online identitás, a mai gyerekek számára már csak egy identitás létezik, az offline és online lét teljesen egybefonódik. Számukra a kettő szétválaszthatatlan, a technológia csak az identitás kifejezésének eszköze. Az új médiumok egyrészt hatalmas szabadságra adnak lehetőséget: az internetet gyakran nevezik identitáslaboratóriumnak is, mivel a közeg különösen alkalmas az identitásokkal való kísérletezgetésre, a szerepek kipróbálására. Ez több pozitív következménnyel is járhat: hozzájárulhat a személyiség gazdagodásához, mások megértéséhez. A szerepjátszást is lehetővé tevő anonimitás pozitív hatása lehet, hogy olyan kérdéseket, problémákat beszélhetnek meg a gyerekek, melyekkel a valóságban egyedül maradnának. A fiatal megjelenítheti saját ideális selfjét (ön maga egy kicsit feltupírozott változatát), de kiadhatja magát teljesen másnak is (ld. például nemcsere). Az egyik legnagyobb internetet kutató intézet a Pew Internet and American Life Project adatai szerint a tizenévesek negyede vallotta be, hogy másnak adja ki magát az interneten. Egy pszichológiai kutatás több mint 300 általános és középiskolai diákot kért arra, hogy írják le kedvenc videójáték-karakterüket, saját magukat, illetve, hogy milyenek szeretnének lenni. A vizsgálat meglepő egyezéseket talált a kedvenc karakter és az ideális self között (McDonald, Kim, 2001). A másik, ennek tulajdonképpen ellentmondó hatás az identitásalakítás feletti kontroll csökkenése: az interneten nem csak mi magunk, de mások is alakíthatják a rólunk megjelenő képet (a legártatlanabb esettől pl. Facebookon betaggelt fotóktól kezdve a kifejezetten rosszindulatú rágalmozásig hozhatnánk itt példákat). A technológia sajátossága továbbá az is, hogy szinte minden adat rögzített, sőt közhelyszerűen emlegetjük, hogy ami egyszer kikerül az internetre, az örökre ott marad. Emiatt tudatos és szándékos imázsunkat olykor nem csak mások, hanem saját korábbi viselkedésünk is korrumpálhatja.

Individuális szint: internetaddikció

Az internetaddikciót a viselkedéses függőségek közé sorolják, jellemzői hasonlóak az egyéb szenvedélybetegségek tüneteivel: folyamatos vágy a viselkedés végrehajtására, megvonás esetén kényelmetlen testi és lelki tünetek, a belátás hiánya, konfliktus a környezettel. Általánosságban kijelenthetjük, hogy a probléma összetett: a netet túl sokat használók nem alkotnak homogén csoportot, különböző jellemzőkkel és motivációval rendelkező emberekről van szó, ráadásul a függőséget okozó tevékenység is különböző lehet: szexoldalak látogatása, chatelés, számítógépes játék. Tovább árnyalja a képet, hogy az internetaddikció nagyon gyakran csak átmeneti jelenség, az újdonság varázsának elmúlásával önmagától megoldódik a probléma. A témában egyre több magyar adat is rendelkezésre áll: egy kutatócsoport serdülők internetfüggőségét vizsgálva azt találta, hogy a kórosan függők az összes nethasználó 6-7%-át teszik ki (Ritter et al., 2004). A vizsgálat végkövetkeztetése szerint az internet nem kiváltója a személyiségzavarnak, inkább egy pszichés problémahalmaz tünete, ezért nem is függőségről, hanem kóros internethasználatról beszélhetünk. A kutatók szavai szerint: „kutatásaink nem igazolták azt a nagyfokú veszélyt, amelyet a társadalom és a média közvetít.”

Interperszonális szint: személyes kapcsolatok

Az internet kutatásának kezdeti szakaszában az ún. *Redukciós hipotézis* uralkodott. Rengeteg eredmény bizonyította, hogy az online kapcsolatok felszínesek, sokkal kevesebb pozitív hatással járnak, mint a valódi kapcsolatok, sőt gyakran a valódiakat szorítják ki, és csökkentik a szubjektív jóllét érzését. (Kraut et al., 1998, Nie, 2001) Azóta azonban több fontos változás történt: az akkori kutatások – kilencvenes évek vége – idején a fiataloknak csak egy kis része volt online, ma pedig túlnyomó többségük napi szinten használja az internetet. Másrészt az akkor fiatalok körében gyakran használt kommunikációs platformok, mint pl. a MUDs (Multi User Dungeons) vagy a chatsobák leginkább az idegenekkel való kommunikációt támogatták. A ma használatosak ezzel szemben (pl. Facebook) a már meglévő barátokkal való kapcsolatokra építenek. Az utóbbi pár év kutatásai ezért más képet mutatnak: az online kommunikáció a szubjektív jóllét emelkedéséhez vezet. Milyen módon? Az *Internet által segített önfeltárás* modell több mediáló tényezőt nevez meg:

1. ábra. Internet által segített önfeltárás hipotézis. Valkenburg és Peter, 2009. alapján

A gyakori online kommunikáció (1) mélyebb önfeltáráshoz (2) vezet. Már 1996-ben leírták az internet hiperperszonális jellegét (Walther, 1996): az elmélet szerint mivel az internetes kommunikáció bizonyos szociális jeleket (pl. státuszra, hatalomra vonatkozó) csak redukált módon képes közvetíteni, illetve bizonyos modalitások jórészt hiányoznak

(vizualitás, auditív jelek, taktikilis ingerek, kontextuális jelek) az ott folyó interakció gátlástalanabbá válhat. És ez nem csak negatív (agresszív megnyilatkozások), de pozitív értelemben is igaz: kockázatmentesebbé válik az önfeltárás, a személyes információk megosztása, gyorsabban alakul ki mélyebb, intimebb kapcsolat. A mélyebb önfeltárás személyesebb kapcsolatok kialakulásához (3) vezet, azok pedig csökkentik az izoláció és magány érzését, társas támogatást nyújtanak, végső soron hozzájárulnak az egyén szubjektív jóllét érzéséhez (4). Az internet pozitív hatásai elsősorban akkor érvényesülnek, ha a fiatal aktívan használja a technológiát (szemben a passzív, megfigyelő jellegű tevékenységekkel), illetve ha főként már meglévő kapcsolatainak erősítésére használja. A hatás nagyságát a nem is befolyásolja: a fiúk többet profitálnak az online kommunikáció hatásaiból, mint a lányok, ami főként azzal magyarázható, hogy a fiúk azok, akik a személyes kommunikációban kevésbé képesek megnyílni. (szocializáció, társadalmi normák). A harmadik fontos tényező a szociális kompetencia. Korábban két egymással szembenálló elképzelés létezett: a *szociális kompenzáció hipotézis*, miszerint főleg a szorongó egyének használják az internetet, hiszen számukra a valós társas közeg fenyegető. Az ezzel ellentétes elmélet (*a gazdagabbak egyre gazdagabbá válnak*) szerint inkább azok használják aktív kommunikációs eszközként az internetet, akik szociálisan eleve kompetensek, nyitottak, extravertáltak, és több barátjuk van. Az empiria főleg ez utóbbit támasztotta alá.

Csoportszint: agresszió

Egy 35 kutatást feldolgozó metaanalízis eredményei szerint (Anderson, Bushman, 2002) a gyakori játék a számítógépen agresszív viselkedéshez vezet. Ennek elsődleges oka a hatalmas kitettség: a számítógépes játékok 80%-a agresszív, ezekhez nagyon könnyű hozzáférni, a szülői és társadalmi kontroll kevésbé érvényesül; a médium interaktív, vagyis passzív szemlélő helyett a gyermek a történetek aktív résztvevőjévé válik, ami az agresszonnal való erősebb identifikációt tesz lehetővé. Továbbá az ilyen játékokban megjelenő agresszív viselkedés gyakran kifizetődő, vagyis azonnali megerősítést von maga után, nem utolsósorban pedig a cselekmény észlelt realitása sokkal nagyobb, mint ahogy azt a régebbi médiumok esetében tapasztalhattuk. Az internethasználat és agresszió kapcsolata nemcsak azt jelentheti, hogy előbbi növeli az utóbbi megjelenési gyakoriságát és erősségét, hanem egészen újszerű formákat is ölthet. A cyberbullying (kiberzaklatás) ugyan elnevezésében a klasszikus bullyingra hasonlít, de teljesen eltérő jellegzetességekkel bír. Empirikus adatok bizonyítják, hogy ez utóbbi érzelmileg sokkal megterhelőbb, mivel sokkal nehezebb elmenekülni előle: nem kapcsolódik egy földrajzi térhez (iskola), így a támadó bármikor és bárhol lecsaphat az áldozatra, illetve a megalázás már nem marad néhány ember titka, jórészt az online nyilvánosság előtt zajlik. Ami még nehezebbé teszi az áldozatok helyzetét, az az, hogy nem ismerik támadójukat: az elektronikus zaklatás a legtöbbször anonim módon, vagy álnéven történik. A viselkedésmód rendkívül elterjedt, a megkérdezett amerikai tinédzserek szerint szinte elkerülhetetlen. Az egyik klasszikus formája az ún. sexting, vagyis amikor a fiatal egy (fél)meztelen fotót küld a barátainak, szerelmének. Ami aztán rossz kezekbe kerülve – vagy egyszerűen egy szakítás után – a megalázások végtelen sorát jelentheti. Az ilyen jellegű visszaélések gyakoriak és az sem szokatlan, ha öngyilkossággal végződnek.

Ezek az új technológiák okozta változások nem csak szociális téren következtek be, hanem neurológiai, kognitív szinteken is. A változások kiterjedtsége miatt a megváltozott technológiai környezetben felnevelkedett nemzedék külön nevet is kapott: digitális generáció.

2013. MÁRCIUS 2.

Morális pánik

A digitális nemzedékkel kapcsolatos aggályainkat híven tükrözi ez az idézet: „Az új időtöltés gyerekek körében betöltött népszerűsége villámgyorsan növekszik. Az otthonok biztonságának új fenyegetője már a kezdetekkor rengeteg nyugtalanító fejleményt hoz. A szülők azt látják, hogy gyermekeik viselkedése furcsamód megváltozik, felkészületlennek, rémültnek és tehetetlennek érzik magukat az új problémák láttán.” Milyen szemléletesen fejezik ki e szavak a mai állapotokat – gondolhatnánk. A fenti részlet azonban nem az internetről szól. Azriel Eisenberg 1936-ban a rádió kapcsán írta le ezeket a gondolatokat.

Ahogy minden társadalmi változás esetében, úgy egy új médium megjelenésekor is félelmek dominálnak kezdetben. Az új jelenséggel kapcsolatos diskurzus főként a veszélyekre, a negatívumokra koncentrál. Ahogy az internet esetében, ugyanúgy a film, a rádió és a televízió megjelenésekor is ugyanaz a mintázat volt leírható. Kezdetben szélsőséges álláspontok: egyik oldalon az optimisták, akik azt vizionálták, hogy a gyerekek számára egy teljesen új világ nyílik meg, a másik oldalon pedig a pesszimisták, akik a gyerekkor eltűnését és a moralitás megszűnését jósolták, illetve féltik a gyerekeket a szexuális és kriminális hatásoktól. Aztán heves társadalmi vita, egyre racionálisabb hangok, majd a középutas, gyakorlati problémákra fókuszáló megközelítés kerül előtérbe. És nemcsak a társadalmi visszhang követi ezt a mintázatot: a kutatások is hasonló logikát követtek minden esetben: először a negatív következmények uralják a szakmai diskurzust is, olyan témákkal mint az agresszió, addikció, vagy a gyerekek technológiahasználatahoz köthető káros hatások kutatása. Aztán, ahogy az adott eszköz elterjedtebbé válik, egyre inkább a médiatartalomra és a generáció altípusainak azonosítására kerül a hangsúly. A digitális nemzedékkel kapcsolatos diskurzus ma még jórészt erre a szembenállásra épít (lásd az olyan kifejezéseket mint a de-generáció, vagy az oly gyakran emlegetett kommunikációs szakadék). Ez természetes reakció a változásokra, de idővel érdemes ezen túllépni és szemrevételezni a további lehetőségeket.

A digitális nemzedék vitán túl: digitális család, digitális társadalom?

Az idő múlásával egyre kevésbé értelmezhető a digitális nemzedék mint elkülönült csoport távolságtartó koncepciója. Nemcsak az utóbbi 15-20 évben születettek élnek digitális környezetben, hanem az idősebbek is. Talán nem annyira látványosan, de az ő (mi) gondolkodásmódjuk, érzelmeik és viselkedésük is változik. A szembenállás helyett inkább a a megváltozott közegben való együttélési problémákat és stratégiákat kellene hangsúlyozni. Nem(csak) a gyerekekről van szó, hanem megváltozott családi és társadalmi feltételekről.

A továbbiakban néhány konkrét példán keresztül szeretném bemutatni, hogy milyen hétköznapi konfliktusokkal szembesülünk ebben az új – közös – digitális környezetben.

A digitális szülő

A korábbi paradigmátikus szülő=digitális bevándorló vs. gyerek=digitális bennszülött paradigma lassan érvényét veszti, mivel a digitális generáció egyes tagjai maguk is szülővé válnak. Hogyan változik meg ennek hatására a szülő-gyerek kapcsolat? Mi történik, ha már a szülői oldalon is bennszülöttek lesznek? Megértőbbek, megengedőbbek lesznek a technológia-használattal szemben? Vagy épp mivel értenek hozzá, jobban tudnak majd határokat szabni? Vagy új törésvonalak keletkeznek? Első- és többedgenerációs bennszülöttekről beszélhetünk majd? A szülővé válás folyamatában a technológia pozitív hatásokkal is bírhat: talán a digitális szülők élvezhetik az összekötöttség, térbeli

2013. MÁRCIUS 2.

kötöttségektől való megszabadulás előnyeit is. Kevésbé érzik majd izoláltnak önmagukat. Egy friss kutatás azt mutatta ki, hogy azok a kisgyermekes anyák, akik blogot írtak mindennapjaikról, kevésbé érezték úgy, hogy magukra maradtak, kevésbé voltak magányosak és depressziósak, kevesebb házastársi konfliktusuk volt és kevesebb bizonytalanságot éltek át szülői képességeikkel kapcsolatban.

Bejelöljük-e a gyerekünket a Facebookon? Egy Nielsen kutatóintézet által végzett felmérés azt mutatta, hogy a szülők háromnegyede bejelölte ismerősnek gyermekét a FB-on. "Jó tudni, hogy legalább valamilyen kapcsolatot van a gyerekekkel." "Ott kell találkozunk a gyerekeinkkel, ahol ők szeretnek lenni." A másik oldal már nem ilyen felhőtlen örömmel szemléli az eseményeket: egy közvéleménykutatás eredményei szerint a gyerekek harmada azt nyilatkozta, hogy ha lenne választása, törölné a szülőt ismerősei közül. Két fiatal egy honlapot is szentelt a kérdéskörnek, az alábbi beszédes címmel és megjegyzéssel.

Oh Crap. My Parents Joined Facebook.

CONGRATULATIONS! YOUR PARENTS JUST JOINED FACEBOOK. YOUR LIFE IS OFFICIALLY OVER.

És itt már nemcsak a szokásos gyermeki függetlenedés-vágy és a szülői féltés közti szembenállásról van szó. A FB a nevelés új eszközévé vált. A közelmúltban több újsághír számolt be ezzel kapcsolatos hírekkel: a szülők büntetésképp megalázó képeket tesznek közé gyermekeikről saját Facebook profiljukon, ismertetve a büntetés okát is.

A másik szülő-gyerek online együttéléshez kapcsolódó kérdés ma még nem ver sajtóviesszhangot, de hosszútávon fontos következményei lehetnek. Egy amerikai kutatásban több mint 4000 szülőt kérdeztek meg: kétharmaduk elmondta, hogy gyakran posztolnak képeket gyerekeiről, és rendszeresen beszámolnak nagy nyilvánosság előtt azok életének bizonyos eseményeiről. Érthető az igény, hogy elmeséljék életük fontos eseményeit, amelybe beletartoznak a gyerekeikkel történetek is. De a gyerekek nem adták engedélyüket ehhez, így ez tulajdonképpen a gyerekek magánélethez való jogának megsértése, ma még beláthatatlan longitudinális hatásokkal.

Digitális kortárs-kapcsolatok

Több kutatási eredmény szerint a Facebookba való nagymértékű bevonódás hátrányosan befolyásolja a romantikus kapcsolatokat, mivel lehetővé teszi a másik állandó megfigyelését, ami erősíti a féltékenységet. Kimutatások szerint a fiatalabb korosztályból sokak számára ez a társas felügyelet a napi rutin részévé vált, néhányan órákat töltenek azzal, hogy a partner valódi vagy vélt hűtlenségét alátámasszák. A Facebook-féltékenység kiterjedhet a korábbi kapcsolatokra is, akár a szakítás után még hosszú évekig fennmarad a megfigyelés.

Egy másik tanulmány a fiatalok csoportnormáit vizsgálta. Konkrétan arra volt kíváncsi, hogy a közösségi oldalakon megjelenő, felhasználók által feltöltött (pl. alkoholfogyasztáshoz

köthető) képek mennyiben jelenhetnek meg szociálisan előírt normaként az ezt befogadó tinédzserek számára (Litt, Stock, 2011). Az ilyen képeket megtekintő kísérleti csoport megnövekedett ivási hajlandóságról számolt be, továbbá kedvezőbben viszonyult az alkoholfogyasztáshoz, kisebbnek érzékelte saját sérülékenységét, és valószínűbbnek tartotta, hogy a közeljövőben alkoholt fog fogyasztani.

Egy hasonló kutatás a pro-ana oldalakon (vagyis olyan anorexiát támogató, akár propagáló oldalakon, melyeket a túlzott soványságot bálványozó többnyire anorexiás fiatal lányok hoznak létre, hogy egymást segítsék, motiválják a fogyásban). Kísérletük eredménye az lett, hogy a pro-ana oldalt megtekintők egy rövid (25 perces) böngészés után csökkent önbizalomról számoltak be, saját testsúlyukat magasabbnak ítélték, mint a honlap megtekintése előtt, hangulatuk általánosan negatív irányba változott, sokat gondoltak saját testalkatukra és ők tartották a legvalószínűbbnek, hogy a közeljövőben fogyókúrába, tornázásba, vagy önhánytatásba fognak, BMI indexüktől függetlenül.

Az előadás legfőbb célja, hogy a digitális nemzedék kérdéskört egy másik diszciplína, a szociálpszichológia szemszögéből is megvilágítsa, és megmutasson néhányat a mindennapi szintén felbukkanó problémákból és konfliktusokból.

Irodalomjegyzék

Anderson, C. A. & Bushman, B. J. (2002): Media violence and the American public revisited. *American Psychologist*, 57, 448–450.

Bardone-Cone, A M; Cass, K M (2007). "What does viewing a pro-anorexia website do? An experimental examination of website exposure and moderating effects", *International Journal of Eating Disorders* 40 (6): 537–548,

Kraut R, Patterson M, Lundmark V, Kiesler S, Mukopadhyay T, Scherlis W. (1998): Internet paradox. A social technology that reduces social involvement and psychological well-being? *American Psychologist*, (9):1017-31.

Litt, Dana M.; Stock, Michelle L. (2011). Adolescent alcohol-related risk cognitions: The roles of social norms and social networking sites. *Psychology of Addictive Behaviors*, Vol 25(4), 708-713.

McDaniel BT, Coyne SM, Holmes EK. (): New mothers and media use: associations between blogging, social networking, and maternal well-being. *Human Development and Family Studies*.

McDonald, D. G., Kim, H. (2001): When I Die, I Feel Small: Electronic Game Characters and the Social Self. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 45, Issue 2,

Nie N. H. (2001): Sociability, interpersonal relations, and the Internet: reconciling conflicting findings. *American Behavioral Science* 45:420-35.

Ritter A., Fábíán Zs., Pillók P., Hoyer M. (2004): Felmérés a magyarországi Internet-használatról: betegség, vagy korosztályra jellemző tünet? Az Internet-függőség helyzetének két kutatás tükrében. *Információs Társadalom* 1.

Valkenburg, P. M., Peter, J. (2009): Social consequences of the internet for adolescents: a decade of research. *Current directions in Psychological Science*. 18. 1.

Walther, J. B. (1996): Computer-Mediated Communication. Impersonal, Interpersonal, and Hyperpersonal Interaction. *Communication Research*. vol. 23 no. 1 3-43.

2013. MÁRCIUS 2.

Y DIAGNÓZIS
BOTRÁNYOK, VÉLEMÉNYEK

Csányi Márton, Nagyistók Máté, Nyárai Gerzson

Y diagnózis

gerzson@nyarai.hu, mart4art@gmail.com

Az Y diagnózis egy ismeretterjesztő- és prevenciós sorozat, amely 2012-ben indult az interneten. A műsor a mai magyar Y generációs fiatalok problémáival foglalkozik: alkohol, drog, szex, buli, iskola. Minden, amiről a szülők nem tudnak, illetve minden, ami lámpaoltás után történik az Y generációval.

A műsort fejlesztő és gyártó csapatunk, az Y Media Team komoly hiányt érzett az ifjúsági műsorok felhozatalát illetően. Egyben biztosak voltunk: olyan műsort kell gyártani, ami ellátja a közszolgálati média ifjúságnevelő feladatait, egyben figyelemmel van az Y és Z generáció médiafogyasztási szokásaira. A feladat nem egyszerű, ezért egy korábbi egyetemi feladathoz nyúltunk, így született meg az Y diagnózis.

Röviden a csapatunkról:

Csányi Márton hozta a műsor alapötletét, Ő keresett maga mellé olyan barátokat, akikkel bele mert vágni a műsorba. Marci a Pázmány Péter Katolikus Egyetem tanulója, a műsor rendezője.

Jurkovics Krisztina a műsor egyik szerkesztője, a csapat “női megérzése” és lelkiismerete. Kriszti is a PPKE hallgatója, valamint az RTL Klub szerkesztője.

Meruk Marcell hozza a bátorságot és a humort műsorainkba, mi csak úgy hívjuk őt, “a showman”. Marcell szintén a PPKE tanulója, illetve a Viva tv műsorvezetője.

Nagyistók Máté a csapat szeme, operatőre, de néha átáll a lencse túloldalára. Máté jelenleg a BKF operatőr szakán tanul.

Nyárai Gerzson a riporterünk. Gerzson a BKF-en végzett 2011-ben. Korábban a Duna tv és a Radio Q műsorvezetője volt, majd a Magyar Rádió és a Magyar Televízió riportereként dolgozott.

Az alapötlet tehát adott volt: készítsünk egy pörgős ifjúsági sorozatot, amelyet örömmel néznek kortársaink. De mit néznénk meg mi magunk? Legyen tárgyilagos, ugyanakkor ne mellőzze a humort, az öniróniát. Szerepeljenek benne szakértők, mégse legyen “híradó szagú”. Szóljának meg benne a fiatalok, az érintettek, de ne legyen “Felvonulók kérték” hangulata a műsornak. A műsor tempója legyen gyors, hogy végig megmaradjon a néző érdeklődése, de ne hasonlítson a film egy szétszabdalt videóklipre. Nagyon fontosnak

2013. MÁRCIUS 2.

tartottuk, hogy ne csupán kitalálói, szerkesztői legyünk a sorozatnak, hanem mi magunk legyünk a főszereplők is. Ennek több oka is volt: kár tagadni, mindannyian szeretünk a kamera előtt állni és szerepelni. A másik fontos ötletünk az volt, hogy nézőink ismerjenek meg minket, bízzanak meg bennünk, lássák, hogy “velük vagyunk”, ki akarjuk deríteni az igazságot, saját bőrünkön akarunk tapasztalni mindent, amit ők is átélnek. Valahogy így.

Tudtuk, hogy műsorunkat nem elég elkészíteni, helyet is kell neki találni. Sejtettük, hogy témaválasztásainknak, feldolgozásmódunknak olyannak kell lennie, ami nem riasztja el a rábeszéléstől, megvezetéstől, szájbarágós mondatoktól irtozó Y generációt. Ami azt is jelenti, hogy időnként meg fog jelenni a szabadszájúság, lesznek “12-es karikát meghaladó” tartalmak és képsorok. A televíziós képernyő, pláne a reggeli sáv tehát ki volt löve. Tapasztalatainkat és tanulmányainkat kiegészítve gyors kutatásba kezdtünk: vajon mit néz, hol tájékozódik a célközönségünk? Feltevéseinket ezek a válaszok is megerősítették. “Az internet lesz a mi terepünk!”

Következhetett a témaválasztás! Összegyűjtött potenciális témaköreink közül olyat választottunk első célpontunknak, amelyik már igen fiatal korban, akár 11-12 évesen is komoly problémát okozhat a fiataloknak. Alkohol. Miért, mennyit, mikor és miből isznak a tinédzserek? Honnan szerzik be az italt? Mit jelent számukra az ittas vezetés? A műsorhoz három szakembert választottunk, akik különböző területeivel találkoznak a fiatalok alholizálási szokásaival. Dr. Zacher Gábor, Györfi Pál és a Nemzeti Közlekedési Hatóság munkatársai segítették munkánkat. A témát 4 epizódon át boncolgattuk.

Az első részben nekivágtunk a városnak; Budapest egyik felkapott pontján, a Deák téren néztünk körül nappal, majd éjszaka. Elsőként egy fiatal sráccal beszélgettünk, aki gimnáziumi éveiben többször járta meg a detoxikáló osztályok poklát.

A második részben egy fiatalkorú fiút kértünk meg, hogy próbáljon meg alkoholt vásárolni különböző boltokban. Vajon elkéri az igazolványát? Ekkor már sejtettük, hogy baj lesz, ugyanis arra vállalkoztunk, hogy az így beszerzett italokat, legyen az bármennyi is, mi magunk fogjuk meginni, de nem akárhogyan...

A harmadik rész a tudományé és a bódulaté volt. A Nemzeti Közlekedési Hatóság laboratóriumában józanul, majd pedig részegen végeztünk el egy komoly vezetési felmérést. A szimulátorok mérték a motorikus- és monotonitástűréseinket, illetve pszichológiai felkészültségünket. Az eredmények önmagukért beszéltek.

A negyedik epizódban a sebeinket nyalogattuk: felkerestük házi orvosunkat, hogy mit lehet tenni mélyrészegség után, illetve találkoztunk egy lánnyal, aki 13 évesen már komoly bajba került az alkohol miatt.

Az első négy rész tapasztalatai fontosak voltak; a nézőink vevők a stílusra és a témára is. Rengeteg dolgon kellett még így is javítanunk. Kiderült, hogy rettentően fontos, hogy egy pillanatra sem lankadhat a figyelem, azonnal bezárják az oldalunkat, ha lassítunk. Rájöttünk, hogy borzasztóan fontos a szereplőválasztás, illetve a kendőzetlen stílus. Az is egyértelművé vált, hogy a felkerülő részek között is szórakoztatni kell a rajongókat, ezzel is a folytatáshoz láncolva őket.

Az epizódoknak ezért apró tartalmakkal ágyaztunk meg. Folyamatosan képeket, videókat, rövid szövegeket, cikkeket kezdtünk a Facebook rajongóknak küldözgetni. Szép lassan bemutattuk a csapatot, werk-képeket, a forgatások során elcsípett bakikat mutattunk a követőknek. Az extra munka meghozta a hatását. Hirtelen megugrott a csoportunkat követő

2013. MÁRCIUS 2.

fiatalok száma, nem telt el úgy nap, hogy ne érkezett volna újabb 100-200 rajongó. Ismét bebizonyosodott, hogy célcsoportunk a világhálón keres magának érdekes tartalmakat. Innentől kezdve nem csupán naplóként, hanem fontos szerkesztési felületként is használjuk a Facebookot. Szereplőket, statisztákat keresünk, rögtönzött kutatásokat végzünk, tartjuk a kapcsolatot alanyainkkal és nem utolsósorban egymással, a csapat tagjaival is sokszor ezen a felületen tartunk megbeszéléseket.

Bár benne volt a pakliban, hogy célközönségünk ismét csak egy “megmondó filmet” fog látni műsorainkban, már az első megjelenéseink után kiderült, hogy a témára igen fogékonyak a fiatalok. Az is hamar érezhető volt, hogy nézőink szülei, tanárai, csoportvezetői is örülnek a kezdeményezésnek, ugyanis igen nehezen tudják megszólítani gyermekeiket, diákjaikat az eddig használt módszerekkel. Az alkohollal foglalkozó sorozatunk után már több gimnázium is meghívott bennünket, hogy osztályfőnöki órán -akár a tanárok jelenléte nélkül- a gyerekekkel együtt nézzük meg a filmet, majd beszélgessünk velük a felmerülő kérdésekről, problémákról.

Y diagnózis

Kedveled · 2012. november 10. · 🌐

Adj hozzá leírást

Megjelölés
 Helyszín hoz...
 Szerkeszt

Mégsem tetszik · Hozzászólók · Megosztás · Szerkeszt

Te, Krisztina Jurkovics, Hont Márton és még 82 további kedvelitek ezt.

73 megosztás

műsorunkhoz kapcsolódik egy beszélgetéssel és vetítéssel összekötött bemutatónk, ahol meghívott szakemberekkel, szülőkkel, diákokkal beszélgettünk a témáról. A műsor és a beszélgetés témájának gerincét a droghasználó fiatalok családi- és szociális környezete adta.

Egyik legmeghatározóbb élményünk az volt, amikor a Gazdagrét-Csikihegyek Általános Iskola prevenció napjára kaptunk meghívást. A padokban 13-14 éves gyerekek ültek, akik érdeklődve nézték végig a Drog epizódot, majd megnyílván a csapat előtt, meglepő történeteket, személyes tapasztalatokat osztottak meg velünk.

Szintén a drogokkal foglalkozó és vetítéssel összekötött bemutatónk, ahol

2013. MÁRCIUS 2.

Jelenleg a fiatalok testképzavarairól készítünk műsort, ami ismét egy ingoványos terep kortársaink számára. Az elmúlt egy év munkája tehát kellő tapasztalatot nyújtott a csapatnak ahhoz, hogy tudjuk, érdemes folytatni a sorozatot. Hamarosan autóba ülünk, hogy a vidéki fiatalság se maradjon le térképünkről.

2013. MÁRCIUS 2.

MANGALÁNY MONDJA: KÖZELEDIK A „DIGITÁLIS BEAVATOTTAK” IDEJE

Z.Karvalics László

Szegedi Tudományegyetem Könyvtár-és Humán Információtudományi Tanszék

zkl@hung.u-szeged.hu

Bevezetés. Két előrebocsátott tézis.

A hálózati kultúrába „beleszületett” nemzedékek nem teljesen szerencsés, de rendkívül elterjedt elnevezése, a „*digitális bennszülött*” mostanra minden kétséget kizáróan leszűkíti a gondolkodást, elszegényíti a kontextusokat. Úgy tűnik ugyanis, mintha már pusztán e sikeres fogalmi innováció megnyugtató megoldást, lezárást hozott volna a vizsgált korosztályokkal kapcsolatos legfontosabb társadalomlélektani, kultúrafilozófiai, technikaszociológiai és pedagógiai diskurzusokba. Csakhogy az érintettekre vonatkozó kiemelt kutatói kérdéseket nem az információs eszközökörnyezet birtoklásának átalakuló mintázatai, tartalomfogyasztásuk új szerkezete vagy kommunikációs szokásaik és médiumaik megváltozása környékén találjuk. *Társadalmi létük totalitása az, amelynek szerkezetváltását, mozgásirányait, szemünk láttára formálódó jellegzetességeit le kell írunk, meg kell értenünk.* Hogyan alakul a felnövekvő korosztályoknak a világhoz, a társadalomhoz, elődeikhez, egymáshoz és az utánuk jövőkhöz való viszonya, mindezt milyen mozgások kísérik a személyiség és a csoport szintjén, miként követik a mentális modellek, a világképek és az identitás-kompozíciók a tapasztalati tér közvetítette változásokat, s végül hogyan magyarázza mindez tipikus cselekvési, beavatkozási, viselkedési „kimeneteiket” .

S mivel mindez egy új gyermekkép felé mutat, megfogalmazzuk azt a hipotézist, hogy az információs kultúrába belenövő nemzedékek saját társadalmukhoz, lokalitásukhoz, sőt magához az emberi civilizációhoz való újfajta viszonya és identitása újraértékeli a digitális eszközökörnyezettel kapcsolatos eddigi elgondolásainkat is. A jelenlegi esetlegességek helyett olyan tervezettségre és felépítettségre van szükség, amelynek révén újfajta szerepmodellek és aktivitásmintázatok kapnak támogatást az információtechnológiától. A hasonlóképpen újragondolt és megkomponált tudásfolyamatok a részvétel, a bevonás kultúráján keresztül „húznak” mindenkit a szűkebb és tágabb közösségi integráció felé.

Ez a fajta „beavatási logika” a természeti népek sajátja és eredeti „fejlesztése” . Most esély nyílhat rá, hogy a Világfalu 21. századi intézményrendszerében éledjen újjá.

Három mesehős, három világ

Vegyük szemügyre a jól ismert szereplőket: Piroskát, Hamupipőkét és a japán animék mangalányát. Társadalmi totalitásukat tekintve három, markánsan elkülönülő közösségi környezet, három, egymást felváltó világ-és gyerekkép hírnökei ill. megszemélyesítői ők.

2013. MÁRCIUS 2.

Piroska ízig-vérig a Premodern gyermeke. Tevékenységtere néhány négyzetkilométer, horizontja a lokáltság, amelyen túl érzékelése nem nyúlik. A természeti és társadalmi környezet egyaránt veszélyt jelent számára, szinte minden pillanatban. Ami idillinek tűnhetne, hamis: világa valójában durva és rideg. A fiatal lányka alacsonyabb rendű ember. Szexuális áldozat. Az emberi kapcsolatok itt nem többek, mint az életfeltételek újratermelését szolgáló koordinációs mechanizmusok. Piroska létének célfüggvénye először az életben maradás, később a túlélés. Gyermekként teljesen kiszolgáltatott a felnőtteknek, cselekvési normája az utasítások végrehajtása, értékeit a hagyomány közvetíti, a fekete-fehér, statikus és végtelenül egyszerű Jó és Rossz-képlettel. Döntést nem hoz, magáról nem rendelkezik, nyomot nem hagy, a világnak nem mutatja fel magát.

Disney-Hamupipőke a kibontakozó Indusztriális szülötte és megtestesítője. Noha látszatra még az arisztokrácia kulisszái között mozgunk, az urbánus élettér valójában már sokkal inkább a parvenü nyárspolgárok dickensi világa, az ébredő tömegtársadalmak minden diszfunkciójával. A lét kockázata már kisebb ugyan, a biztonságot egy bizonyos mértékig sikeresen működő kontrollstruktúrák szabályozzák, de ezeknek köszönhető az is, hogy az emberi kapcsolatok alárendelődnek a státusznak és a pénznek. Az elidegenedés többszörös – már nemcsak a felnőttek, hanem a kortárs gyermeke világa is barátságtalan és ellenséges. A gyermeki lét célfüggvénye a sok nélkülözés és keserűség ellenére sem a túlélés, hanem a méltó élet, amelyre a származás vagy a vagyon predesztinál. De aki itt alulra kerül, annak a felemelkedés útja az olcsó vagy ingyenmunkán át vezet. A szépség (és a szex) jó „valuta”, mert azon kevés dolgok közé tartozik, ami számíthat. A gyermek horizontja egy komplex és férfiközpontú társadalom működésmódjának megismerése a jobb igazodás és az életfeltételek maximalizálása érdekében. Elvi mozgástér nyílik arra, hogy valaki a sorsát a kezébe vegye, de a társadalmi tagozódás piramisának praktikus matematikája kegyetlen: keveseknek és csodával határos módon sikerülhet csak ez. Jó és Rossz olykor relatív, máskor változik – de a gyermek sorsa mindig nálánál nagyobb erők függvénye.

2013. MÁRCIUS 2.

A Mangalány egészen különleges világban él. Életének két dolog ad keretet: a kortárs közösség, amely a kisebb rivalizálások és versenyek ellenére a legfontosabb támogató-visszajelző-identitásképző elem, és a célvezéreltség, amely „kifelé” küldetésekben, missziókban, akciókban testesül meg, „befelé” pedig az önfejlesztés, az ön-tökéletesítés programjában. Szinte örök Jelenben élnek, a Múlt és a felnőtt társadalom irreleváns, de azért a háttérből sugároznak pozitív üzeneteket. A manga-fiatalok saját lábukon állnak, sorsukról maguk határoznak, választásaikban teljes mértékben autonómok. Már-már aszexuálisak, de a csoportban időnként kialakulnak párok. Férfi és nő egyenrangú. Érzelmi életük intenzív, értéktudatuk folyamatosan fejlődik, a tanulás norma, a teljesítmény és a tudás tiszteletet érdemel, a szolidaritás szinte reflex. Felismerik az egymásba átjátszó Jó és Rossz viszonylagosságát, a Jóban is meglik a Rosszat, a Rosszban is a Jót. Tevékenységterük planetáris, küldetést bárhol teljesítenek a Földön, sőt a kozmikus térségekbe való kimerészkedés sem jelent akadályt.

A mangalány azt testesíti meg, ami a fejlett információs társadalmakban felnövekvő nemzedékek számára a mindennapi élet és a jövőtervezés kereteként adott – vagy ideáltípusként és elvárásként következne az életfeltételek ugrásszerű javulásából és a társadalomban végbemenő kulturális átrétegződésből. Ez kétségkívül egy soha nem volt, sokra hivatott, különleges nemzedék, amelynek az útjában mindinkább elfogadhatatlan akadály az iskoláknak az ipari korszak öntőformáira szabott világa, a közös ügyeket képmutatónan kezelő politikai alrendszer, a világméretű egyenlőtlenség vagy éppen a munkamegosztás zavarainak hullámverése.

Intelligens felhasználó, buta hálózat, buta eszközök

Erről a pontról nézve egyre nagyobb a távolság a digitálisnak született generációkban rejlő kapacitás és kompetencia meg a számukra rendelkezésre álló eszköz-és megoldáskörnyezet között. David Isenberg (1996, 1998) – más kiindulópontok felől – egykor buta hálózatnak (stupid network) nevezte az Internetet, arra utalva, hogy az intelligencia máshol van, nem az „alépitményben. Valójában az igazi baj nem a buta mivolt, hanem a tervezetlenség, megint másképp: a célcsoport sajátosságaira reflektáló teleológia hiánya.

Ha egyfajta „digitális anyanyelvtanulásnak” hívjuk azt, amikor korunk fiataljai észrevétlenül válnak magabiztos felhasználóvá, és sajátítják el, formálják a maguk képére az egyre többet tudó eszközkörnyezetet, akkor azt kell mondanunk, erősen furcsa anyanyelv ez. Ahol igény, technológia és a fizetőképes kereslet formájában jelentkező vállalati érdek találkozik (mint például az elsőprő népszerűségű közösségi média vagy a számítógépes játékok esetében) ott minden érintett választékosan és ösztönösen ugyanazt a nyelvet beszéli. Ami ezen túl van, ott a jártasság mélysége, a fogyasztott tartalmak, a használt eszközök világa nagyon is eltérő lehet. Hasonlóképpen eltérő és esetleges mindaz, ami a „digitális anyanyelv” ábécéjének és „grammatikájának” oktatásával kapcsolatban történik, a billentyűzet-használatától a szövegszerkesztés és a táblázatkezelés rejtelseiig. Hát még a „komolyabb” része a dolognak: az eligazodás a Webes tartalmak világában, az online tranzakciótípusok ismerete, vagy a reflexió az Internetre és a mobil kultúrára vonatkozó diskurzusokra (ami olyan, mintha egyfajta „digitális nyelvfilozófia” lenne).

Emögött a digitális kultúrának egy ritkán elemzett sajátossága áll. Még abban az életszakaszában jár ugyanis, amikor fejlődése spontán és esetleges: nem konstruált, hanem a technológiai és üzleti innovációk sodrában alakul, a mindenkori fogadókészség függvényében. Az információs környezetek, eszközök mögött ritkán jelenik meg tudatos célok, átfogó tervezettség: az iskola annyit asszimilál a létező megoldások közül, amennyit

hatékonyan tud használni, ott van fejlődés, ahol eladásokat lehet produkálni. A programozók, a hardverfejlesztők, a felhasználók és a társadalom különböző alrendszerének jövőjéről gondolkodó stratégiatervezők között nincsenek valódi áramlások, jelentéscserék, munkamegosztások: minden megy a maga útján. Szigetszerűen létrejönnek „digitális kis világok”, amelyek különböző célcsoportoknak különbözőképpen jók.

A legjobban talán a játékok felől érthetjük meg, mi is hiányzik a mai digitális kultúrából. Jane McGonigal, a már fiatalon is megérdemelten nagy ismertségre szert tevő játékkutató szerint az az óriási mennyiségű, számítógépes játéktevékenységre fordított (munka)óra, amellyel a mai fiatalok jellemezhetőek, elvesztegetett idő marad, ha a játék tartalma akármilyen lehet. Amióta ugyanis tudjuk, hogy teljes értékű játékelmény építhető oktatási, személyiség-és képességfejlesztő tartalmak vagy új tudások kooperatív létrehozása köré, azóta minden játékkal töltött perc, amelynek során nem új érték jön létre, elmaradt haszonnak tekinthető. McGonigal a játékot egyenesen a civilizációs problémák megoldásához igénybe vehető eszköznek tekinti, és ez természetesen igaz a helyi/községi problémákra is (McGonigal, 2011)

Ebben a pillanatban egyértelművé válik, miért ülünk fordítva a digitális kultúra lován. Egy olyan, cselekvés-és beavatkozás-központú társadalom-és gyermekképpnek kellene megelőznie a technológia-és szolgáltatástervezést, amelynek „logosza”, vagyis határozott, normatív, belső késztettségéből származó elképzelése van arról, miért és milyen irányba kívánja formálni a meghatározó viszonyokat. Ehhez már könnyűszerrel hozzáigazíthatóvá válnak a digitális kultúra rendszerszintjei és intézményei, s befolyásolhatóvá a szereplői, hogy azok a leginkább megfelelő módon szolgálják a közössé tett célokat.

Egy ilyen logikával mindennek oka lesz, már alacsony életkorban is. Az alaprendszerek, az eszközök, a játéktérületek, a tipikus interakciós megoldások már olyan funkciókat is hordoz(hat)(ná)nak, amelyek későbbi, magasabb életkorban végzett tevékenységeket „huzaloznak” észrevétlenül elő. Hiszen a felnövekvő nemzedék nem problémaforrás, amelynek valamivel/bármivel le kell kötni a figyelmét, sokkal inkább erőforrás, amely hozzájárulhat az élet jobbá tételéhez, amely bevonható közös ügyek felelős gondozásába. Egy ilyen szemléleti fordulat, amikor végbemegy, újraírja az „architektúrákat”: egy mobil kézi eszköz már nemcsak „digitális asszisztens”, hanem „mozgó laboratórium” is, ami ott van milliónyi kézben, és működésbe hozható, ha kell. (Aki nem hiszi, vessen egy pillantást a Webcamlab-re – világszínvonalú magyar fejlesztés!). Egy opció a mobil eszközön már nemcsak Webshopon vásárolt fizetős brand-szolgáltatás lehet, hanem különböző közjavakhoz való hozzáférést vagy azok gyarapítását segítő „nonprofit” tartalom is. Egy mostani „demokráciaszimuláció” már valódi döntések létrehozását támogató munkafelületé fejlődhet. Egy multiplayer játék már nemcsak játék, hanem egyúttal „launch game”, rámpa, amivel a jól megtanult funkciók, megoldások, menüpontok, kommunikációs rutinok egyszer csak a kooperatív tudástermelést szolgáló platformokba integrált, jól ismert felületekké lesznek, amit nem kell kitanulni, megismerni, mert már rég mindenkinek a kisujjában van, személyre szabott tanulási környezetének (Personal Learning Environment) részeként.

Mindez egyszerre igényel tudatos gondolkodás-és információs környezettervezést (ílyesmire egyre inkább a *design thinking* kifejezést használják). Ez a fajta komplex előformálás megteremti annak a lehetőségét, hogy a digitális kultúrán keresztül a felnövekvő nemzedékek tagjai személyükben is teljes értékű tagjává váljanak a közösségnek – jóval korábban, mint a fejlett társadalmakban eddig bármikor. De nagyjából abban a ritmusban, ahogyan egykor a természeti népek avatták „felnőtté” a közösség felcseperedő tagjait, erősen

2013. MÁRCIUS 2.

ritualizált beavatási szertartások révén. (Az analógia felismerése Vietorisz Tamás érdeme, ld. Z. Karvalics-Vietorisz, 2007).

A közeljövő sok mindenre képes, erőforrásként kezelt, részvételi jelenléttel folyamatokba bevont, tudatosan tervezett eszköz-szolgáltatás-játék-és tanulási környezetben felcseperedett fiataljait hívom digitális beavatottnak (digital initiates). A valóságban a jelenség még nem létezik, csak a fogalom, amely éppen azt kívánja segíteni, hogy a felvázolt grandiózus társadalmi innovációról (social innovation) könnyebben meginduljon a párbeszéd.

Epilógus. Egy kifejezés keresése

Magához a szószerkezethez nem volt könnyű eljutni. A „beavatottsághoz” kínálkozott az „adeptus” kifejezés (digital adepts), annál is inkább, mert a luxus-ékszereket gyártó Cartier használta is ebben az értelemben egy 2008-as MySpace kampányában („new generation of adepts of the digital world”). Csakhogy ennek a kifejezésnek van egy erősen leszűkítő jelentése, ami arra utal, hogy csak bizonyos kiválasztottak, szűk csoportok számára adatik meg a beavatás, ráadásul titkos tanokba, így el kellett vetni.

A novícius, aki már elköteleződött, de még nem kapta meg a zöld lámpát az adott egyházi/szerzetesi közösségbe való felvételhez, jobb megoldásnak tűnt, egészen addig, amíg ki nem derült, hogy angol változata kifejezetten az „újonc” értelmében használatos, a „digital novice” egyenesen az újdonsült, még tétova felhasználót jelenti, így már nagyon távol kerülünk az eredeti szándéktól.

Így kötöttem ki a „beavatottnál”, a már jelzett törzsi-közösségi értelemre utalva. A fogalom érvényességét nem zavarja, sőt talán még el is mélyíti, hogy mind a magyarban, mind az angolban a beavatás (initiation) hordoz egy másik, szintén nagyon elterjedt jelentést: textilműk festékekkel, impregnáló anyagokkal való átítatását a későbbi felhasználás előtt, valamilyen tulajdonságot kialakító vagy megerősítő szándékkal. Egyáltalán nem képzavar arra (is) asszociálni akár, hogy a fiatal nemzedék a textil, a digitális kultúra pedig az a festékanyag, amelybe belemerül, mielőtt megkezdene valódi küldetésének végrehajtását.

Irodalom

Isenberg, David, 1996: Rise of the Stupid Network <http://www.rageboy.com/stupidnet.html>, új verziója: The Dawn of the Stupid Network ACM Networker 2.1, February/March 1998 <http://www.isen.com/papers/Dawnstupid.html>

McGonigal, Jane 2011: Reality Is Broken: Why Games Make us Better and How they Can Change the World Penguin Press, HC

Z. Karvalics, László – Vietorisz, Tamás 2007a: „Milliónyi kis tudáskazán”. Az oktatás átalakítása és a fenntartható világba való átmenet Eszmélet 75. (2007 őszi) 5-36.o.

2013. MÁRCIUS 2.

AZ ELSŐ SZEKCIÓSÁV ELŐADÓI ABSZTRAKTJAI

MÉDIATANÍTÁS A DIGITÁLIS KORBAN

Szekcióvezető: Horváth Beáta

MÉDIAÉLMÉNY, MÉDIAVALÓSÁG, MÉDIAHASZNÁLAT – A TÜSSZÖGŐ STRUCCOK ESETE A VOMBATOKKAL (A 6-10 ÉVES KOROSZTÁLY MÉDIAOKTATÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI – MŰHELYMUNKA)

Nagy Krisztina

Televele Médiapedagógiai Egyesület, elnök

fraunagi@t-online.hu

A legtöbb gyerek már komoly médiatapasztalatra tesz szert, mire iskolába kerül, és a tévzés mellett már óvodáskorban sem ritka jelenség az internethasználat. A gyerekek médiakörnyezete heterogén, ami persze nem jelenti azt, hogy egy-egy korosztálynak ne lennének stabil aktuális kedvencei, de a család médiahasználatának jellemzői, a szülői tudatosság különbségei miatt nagy eltérések tapasztalhatók a használati szokásokban.

Ha csak a hazai televíziós kínálatot nézzük, jelenleg tíz fölötti magyar nyelven elérhető gyermekcsatornát kínál a piac, egész napos programmal az egészen kicsiktől kamaszkorig. A média már komolyan számít a gyermekek figyelmére, és ez a megváltozott médiakörnyezet új szerepet ad a szülőknek, de az iskolának, a pedagógusoknak is. A médiaélmények és azok hatása nem áll meg az iskola kapujában. A kérdés tehát az, hogyan, milyen formában foglalkozzon az iskola a médiaélményekkel, a gyerekek médiahasználati szokásaival, és persze ezzel összefüggésben médiatudatosságának fejlesztésével?

A médiaoktatás célja olyan képességek fejlesztése, olyan ismeretszerzés segítése, amely lehetővé teszi az értő, kreatív, tudatosabb, és biztonságosabb médiahasználatot. A médiapedagógia nem egy statikus feladat, hanem egy folyamatos párbeszéd a gyermekkel a média által közvetített világ befogadása, értelmezése, feldolgozása érdekében. Éppen ezért kiindulópontként a saját médiaélmények szolgálnak. Különösen igaz ez a legkisebb korosztályokra, ahol jellemzően a gyerekek médiaélményeinek feldolgozásához kínál játékkeretet a közös munka. A „tananyag” sajátossága, hogy a média révén szerzett tapasztalatok, tudások, élményekre építve, játékos, alkotó formában kerül sor az ismeretszerzésre. Ez a munkamódszer pedig sajátos szemléletmódot és szerepfelfogást igényel a pedagógusok részéről is.

A műhelyfoglalkozás során gyakorlatokon keresztül nyílik lehetőség a médiapedagógia szemléletmódjának, alkalmazásának megismerésére, az előkerülő feladatok és azok közös megbeszélése bepillantást enged a kisiskolások médianevelésének témaköreibe, munkamódszerébe. Konkrét példák segítségével válik kézzelfoghatóvá, hogy hogyan lehet a média egyes működési mechanizmusait a gyerekek érettségi szintjéhez igazodva érthetővé tenni, gyermeknyelvre fordítani a média bizonyos alapfogalmait. És az is kiderül, hogy mi köze van a struccok tüsszögésének a vombatokhoz....

2013. MÁRCIUS 2.

MAGYARTANÍTÁS A DIGITÁLIS KORBAN

Szekcióvezető: Fenyő D. György

ELDORADO, AVAGY A MAGYAR KÖNYVTÁRI RENDSZER ÚJ LEHETŐSÉGEI

Káldos János

Országos Széchényi Könyvtár, Könyvtári Intézet

kaldos@oszk.hu

Sajnos nem eléggé ismert, hogy a magyar könyvtár rendszernek már működik egy összevont katalógusa, amely több mint négy millió dokumentum tizenkét millió példányáról nyújt információt. A dokumentumok többsége könyvtárközi kölcsönzés útján kölcsönözhető is. Folyamatban van a folyóirat cikkek közös adatbázisának kialakítása is, amelyben összevontan lehet keresni és másolatokat rendelni, vagy szabadon letölteni. A címben említett ELDORADO egy projekt megnevezése, amelynek célja, hogy a magyar országos könyvtári rendszert kiegészítse egy modern digitális könyvtári komponenssel. Ezzel megvalósulhat, hogy a „digitális nemzedék” számára is elérhetővé váljanak a kódexek, kéziratok, és a Gutenberg-galaxis dokumentumainak digitalizált másolatai a már csak elektronikus formában megjelenő e-bookokkal együtt. A társadalmi elvárásokat szem előtt tartó projektnek azonban szembe kell néznie a digitális kor követelményeivel és lehetőségeivel alkalmazkodó „könyves-piac” utóbbi években kezdődő és mostanára már robbanásszerű átrendeződésével. Az új technikai lehetőségek és eszközök alapvetően megváltoztatták a hagyományos könyvpiacot. A hagyományos értelemben vett kiadó új szerepeket keresve terjesztő és könyvtár is lesz, a könyvterjesztő könyvtárként és néha kiadóként, a könyvtár pedig kiadóként és terjesztőként működik. Új és új kísérletek történnek a közösségi könyvpiac legális, féllegális és illegális formáinak kialakítására is. S olyan jelentős szereplők alakítják e piaci szegmens működését mint a Google és az Amazon. Ez az átrendeződés és a digitális másolás jelentős méretű növekedése a könyvek piacán is aktivizálta a szerzői jog és a kiadói érdekek védelmében működő jogkezelőket. A tudományos szakirodalmi művek szerzői pedig felleptek néhány nagy kiadóval szemben jogaik védelme érdekében. Az itt említett átrendeződés és a piacért, illetve a piaci részesedésért folytatott harc miatt a könyvtárak – különösen az ún. nagy könyvtárak (nemzeti és egyetemi könyvtárak, jelentős történelmi gyűjtemények) – is új szerepkörbe sodródnak. A következő néhány év dönti el, hogy az ELDORADO sorsa mi lesz. Mítosz marad, vagy az új hódítók ürügye lesz, mint El Dorado, vagy valóban létrejön a „digitális nemzedék” igényeinek is megfelelő kulturális szolgáltatás.

2013. MÁRCIUS 2.

DIGILEKTUS ÉS NETSZÓTÁR

Veszelszki Ágnes
ELTE BTK PhD
veszelszki.agnes@gmail.com

A digitális technika hatására megváltoznak az olvasási, a szövegértési, a szövegprodukciós stratégiák, újfajta forráskritikára van szükség. Az internethasználat és az ezzel járó hatások befolyásolják a nyelvhasználatot, különösen az erre nagyon fogékony fiatal korosztályét. A digitális nyelvhasználat – amely akár új típusú nyelvváltozatként, ún. digilektusként is értelmezhető – legfontosabb jellemzői közé tartozik az angol nyelv erőteljes hatása, a rövidítések és az ún. netspecifikus akronimák használata, a helyesírási-írástechnikai módosulások, a vizualitás szerepének megnövekedése mellett az új szókincs létrejötte is.

Megfigyeléseink, felméréseink szerint egyre gyakoribbak az ún. digitális bennszülöttek és kintrekedtek közötti megértési nehézségek. E kommunikációs zavar (túlzón szólva kommunikációs szakadék) egyik oka lehet az eltérő motivációjú szókincs használata.

A netszótár éppen e kommunikációs nehézség feloldását célozza, hiszen a digitális kommunikációban használatos új kifejezések bemutatására, dokumentálására készült. A *Netszótár. @-tól a Zukbergnetig* című kiadvány az ELTE BTK-n működő Kommunikáció: internet és média tehetséggondozó műhely gondozásában jelent meg az ELTE Eötvös Kiadónál (Facebook-oldala: <https://www.facebook.com/netszotar>). A szótár alapjául a műhely által meghirdetett és értékelt netszópályázat szolgált, a beérkezett közel ezer szójavaslatot a műhelytagok dolgozták át, és egészítették ki több mint kétezer szócikkre. A szógyűjtemény összeállítása természetesen nem lezárható folyamat – hiszen a digitális kommunikáció szókincese a technikai fejlődéshez kötődik, és éppen emiatt folyamatosan változik, állandóan új elemekkel bővül.

Az előadásból kiderül többek között, mi az *arcpálma*, a *bitkolbász*, az *emördzsönszifész*, a *kemp* vagy a *visszahívós sms*; ki a *félisten*, a *fészes ő*s, a *kazuár* vagy a *troll*; mit csinál az, aki *arcon van*, *becsizmáz*, *fácsézik*, *kettőspontdéz*ik, *kibannol*, *pókol* vagy *unfizik*.

2013. MÁRCIUS 2.

A DIGITÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ HATÁSA A KÖZÉPISKOLÁSOK NYELVHASZNÁLATÁRA.

Kruzslicz Tamás
ELTE BTK, egyetemi hallgató MA
tamas.kruzslicz@yahoo.de

A digitális kultúra elterjedésével új kommunikációs színterek jelentek meg (például: e-mail, chat, blog, Twitter, SMS) kialakítva egy sajátos kommunikációs formát, amely befolyást gyakorol a digitális közegen kívüli nyelvhasználatra is. Különösen érintettek a már a „hálózati kultúrában” felnőtt Z generáció tagjai, akik az Internet világában szocializálódtak, és akik számára a különböző digitális eszközök használata magától értetődő. Ez a korosztály jelenleg a középiskolákban is képviselteti magát, így a középfokú oktatási intézményeknek figyelemmel kell lenniük a diákok magukkal hozott digitális készségeire, képességeire.

A digitális kommunikáció hatását dokumentálhatjuk a hagyományos szóbeli és írásbeli kommunikációban is. Ezt kísérlik meg azok az empirikus vizsgálatok, amelyek középiskolások körében mérték fel egyrészt a digitális kultúra hatását a beszélt nyelvben, másrészt az iskolai szövegalkotás során.

Míg a szóbeli kommunikációban leginkább a legdinamikusabban változó szókinész szintjén figyelhető meg a nyelvi hatás, addig a szövegalkotási kompetenciát alapjaiban is befolyásolja a digitális kultúra korai beépülése a diákok mindennapjaiba. A hiperlinkes szöveg megjelenésével, a digitális műfajok létrejöttével új, dinamikus szövegalkotási eljárások születtek meg. Szintén a digitális kommunikáció meghatározó tapasztalata, hogy sok esetben, főleg a tárgyalt média kialakulásával összefüggő, új műfajok, formák használatakor a szövegek írásban valósulnak meg, de a szóbeliség sajátosságait tükrözik. Ezek a jelenségek ki is léphetnek a digitális közegből. A diákok iskolai fogalmazásainak hibaelemzése, szövegtani vizsgálata, a szövegalkotási stratégiák feltárása rámutat olyan tendenciákra, amelyek gyökerei a digitális kommunikáció elterjedésével hozhatóak összefüggésbe.

Az előadás ezeket a hatásokat mutatja be két nagyobb empirikus vizsgálat eredményeinek segítségével, amelyek a digitális kommunikáció befolyását vizsgálták egyfelől a középiskolások szóbeli, másfelől írásbeli kommunikációjában. Ezek tanulságait összegezve próbál javaslatot nyújtani a digitális kommunikáció tanításának nevelési alapelveiről is.

2013. MÁRCIUS 2.

SULINET INTERAKTÍV SZEKCIÓ

Szekcióvezető: Tóth-Mózer Szilvia

KÖZÖSSÉGI TANULÁS A SULINETEN (SZÁMÍTÓGÉPES MŰHELYMUNKA)

Lévainé Müller Katalin – Tóth-Mózer Szilvia
Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.
levai.katalin@educatio.hu, toth-mozer.szilvia@educatio.hu

A Sulinet portál 1999 óta áll a hazai közoktatás szolgálatában, ez idő alatt több átalakításon is átesett, ám 2012-ben strukturálisan, tartalmilag és technológiailag is megújult formában jelentkezett. Az Educatio Nonprofit Kft. a TÁMOP 3.1.1.-08/1-2008-0002 „21. századi közoktatás – fejlesztés, koordináció” kiemelt projekt keretében integrálta a Sulinet Digitális Tudásbázist a korábbi portálba és több közösségi tanulást biztosító funkcióval egészítette ki a tanároknak, diákoknak, szülőknek szánt szolgáltatásokat.

A Sulinet portállal kapcsolatos számítógépes műhelymunka során az érdeklődők megismerkedhetnek az oldal közösségi funkcióival. Az iskolai projektek támogatására éppúgy alkalmas zárt vagy rejtett csoportok létrehozásával és működtetésével, mint arra, hogy az azonos érdeklődésű tanulók és tanárok részére egy-egy publikus csoport találkozási pontot jelentsen.

A résztvevők első lépésként regisztrálhatnak a portálon, kialakíthatják személyes profiljukat, csatlakozhatnak egy közös csoporthoz, kereshetnek a már meglévő csoportok közül az érdeklődésüknek megfelelőt, majd megtanulhatják, hogy hogyan hozhatnak létre csoportokat maguk is saját tanulócsoportjuk számára.

Az egyéni felhasználók és a csoportok munkáját egyéni- illetve csoportdokumentumtár segíti, a kapcsolattartást belső levelezőrendszer, csoportfalak kommentelési és tetszésnyilvánítási lehetőséggel valamint email-es értesítők biztosítják.

A Tananyaggyárnak köszönhetően SCORM-szabványos elektronikus tananyagokat állíthat elő bármelyik felhasználó egy letölthető sablon segítségével, melyben technikai és módszertani tanácsokat is talál. A művelet nem bonyolult, magyar nyelvű segédanyag áll rendelkezésre hozzá, és felhasználói szintű számítógépes ismerettel rendelkező személyek számára nem jelent különösebb kihívást. A SCORM-os tananyagok a dokumentumtárakban tárolhatók, megoszthatók, a szabvány pedig lehetővé teszi, hogy letöltést követően más keretbe is beágyazhatóak legyenek. A tananyagokban önértékelésre alkalmas, a tananyag megértését és elsajátítását tesztelő kérdéseket is be lehet iktatni, amelyek az ellenőrzést választva automatikusan kiértékelődnek, azonnali visszajelzést nyújtva a tanulóknak.

A felhasználók aktivitásai és az általuk generált tartalomcsere teszi a Sulinet Közösséget olyan oktatási célú közösségi portállá, ahol a tagok folyamatosan kapcsolatban állhatnak egymással és tanulhatnak egymástól.

A Hírmagazin az oktatási szféra szereplői számára szeretné bemutatni a hazai jó gyakorlatokat, hírt adni a pályázati lehetőségekről, tanulmányi versenyekről, tudósítani az Educatiónál zajló közoktatással és digitális pedagógiával kapcsolatos projektekről, illetve a kapcsolódó Közösségben szeretné összehozni a pedagógusokat, szülőket és tanulókat.

2013. MÁRCIUS 2.

**A MICROSOFT ESZKÖZEI ÉS LEHETŐSÉGEI A TANULÁSI ÉS TANÍTÁSI FOLYAMAT
TÁMOGATÁSÁRA**

Szekcióvezető: Lévai Dóra

RENDSZERSZEMLELETŰ ISKOLAFEJLESZTÉS
A MICROSOFT PARTNERS IN LEARNING FOR SCHOOLS – „INNOVATÍV ISKOLÁK”
PROGRAMJÁNAK BEMUTATÁSA

Bereczki Enikő
II. Rákóczi Ferenc Közgazdasági Szakközépiskola
bereeni@posta.rakoczif.hu

Az innovatív iskolákban nem úgy tekintenek a jövőre, mint egy távoli és kiismerhetetlen fogalomra, hanem meggyőződésük, hogy a jövő gondolatainkkal és cselekedeteinkkel tudatosan alakítható. Az ilyen intézmények közösségei azzal is tisztában vannak, hogy nincs kikövezett út vagy bevált recept, amely mentén haladva a 21. század igényeinek megfelelő oktatást és nevelést biztosíthatunk a felnövekvő generációknak. Az innovatív iskolák feltérképezik a lehetőségeiket, kipróbálják mi az, ami működik, és mi az, ami nem működik a gyakorlatban, majd megkeresik saját útjukat. Az innovatív iskolák vezetői tudják, hogy csakis más iskolákkal együttműködve, egymás jó gyakorlataiból, sikereiből és kudarcaiból tanulva válhatnak igazán eredményessé. A konkrét tanulási és tanítási célok iskolánként változnak ugyan, de mindegyik tartalmaz néhány közös elemet, mint például olyan tanulási tevékenység alkalmazását, amelyek a diákok tudásépítését szolgálják, valós problémák megoldására fókuszálnak, együttműködésre adnak lehetőséget, valamint az IKT eszközök innovatív használatát célozzák meg.

Ezen elgondolásra épül a Microsoft PIL for Schools – Innovatív iskolák programja, mely intézményvezetőknek kíván segítséget nyújtani abban, hogy iskolájukban sikeresen megtervezzék és irányítsák a 21. századi tanulást és tanítást és ehhez eredményesen és kreatívan használják a Microsoft-technológiákat.

A PIL for Schools programban résztvevő iskolák vezetői elsajátíthatják a komplex rendszerfejlesztés szemléletét, mely a következő dimenziók köré szerveződik: iskolavezetés és innovációs kultúra, tanulási környezetek, tanulás, tanítás és értékelés, illetve kapacitásfejlesztés.

A PIL for Schools program egyrészt iskolafejlesztést támogató modelleket, eszközöket és tudásbázist bocsát a résztvevő iskolák vezetőinek rendelkezésére, valamint lehetővé teszi számukra azt is, hogy virtuális és személyes találkozások illetve egymás segítése révén egy aktív szakmai közösség tagjaivá váljanak.

Ezen folyamatokban kiemelt fontosságot töltenek be havonta megrendezésre kerülő webináriumok, online műhelyfoglalkozások, a jó gyakorlatok megosztása és az évente megrendezésre kerülő oktatási konferenciák.

Az előadáson résztvevők naprakész és értékes ismereteket szerezhetnek a PIL for Schools Innovatív Iskolák Programjáról, annak magyarországi vonatkozásairól, megismerkedhetnek külföldi és hazai jó gyakorlatokkal és a rendszerszintű gondolkodás előnyeivel.

2013. MÁRCIUS 2.

TANÍTÁS ÉS TANULÁS A 21. SZÁZADBAN

Nádori Gergely

AKG

tanarblog@gmail.com

Minden tanár a 21. században tanít, de vajon ahogyan tanít, az megfelel-e a 21. század kihívásainak. Mit jelent a 21. századi pedagógia, milyen ismérvei, jellemzői vannak a korszerű, a világ kihívásainak megfelelő tanításnak és tanulásnak? Ezeket a kérdéseket járja körül az előadás.

Az előadásban az ITL Research „21st century learning design” keretrendszerét mutatjuk be. A rendszer azonosítja a legfontosabb olyan készségeket, melyek a globális és digitális társadalomban a siker kritériuma lehetnek. Ezen túlmenően azzal is foglalkozik, hogy ezek milyen módon jelenhetnek meg a tanulási folyamatban. A rendszer arra is alkalmas, hogy számszerűen értékeljük mind a tanár által kiadott feladatokat, mind a diákok munkáját. A már több országban alkalmazott módszer a tanári munka tudatos tervezésével sokat segíthet a pedagógiai szemlélet formálásában, a hatékony és a kor kívánalmainak megfelelő tanítás elérésében.

2013. MÁRCIUS 2.

DIGITÁLIS ÍRÁSTUDÁS, INTERAKTÍV SZEKCIÓ

Szekcióvezető: Főző Attila László

ITEC – TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK A JÖVŐ OSZTÁLYTERMÉBEN

Csordás Ildikó

Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.

csordas.ildiko@educatio.hu

Milyen lesz a tanítás 5 év múlva? Milyen új, izgalmas tanulási tevékenységeket tesz majd lehetővé a technológia? Hogyan szolgálja majd az IKT a 21. századi készségek fejlesztését? Ezekre a kérdésekre keresi a választ az EUN (European Schoolnet) kutatási és fejlesztési projektje, az iTEC (Innovative Technologies for an Engaging Classroom). A projekt keretében az Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. jelenleg 27 partnerrel működik együtt. A 4 éves projektnek immár több mint a fele lezajlott, így számos hazai tapasztalatunk van a tevékenységek bevalásáról.

A projekt keretében a projektpartnerek olyan tanulási tevékenységeket dolgoznak ki, amelyek a konstruktív pedagógia és a projekt alapú tanítás módszertani alapjaira épülnek, és IKT eszközök felhasználásával teszik hatékonyabbá a tanulást és tanítást. A tervezési szakasz után a tevékenységeket és az azokhoz fejlesztett vagy kiválasztott IKT eszközöket a résztvevő országok vállalkozó pedagógusai adaptálják a helyi lehetőségekre, és valóságos helyzetben, saját óráikon próbálják ki azokat.

A tesztelések során tevékenységek sorozatát kell megvalósítani, amelyek aztán egy oktatási projektté állnak össze. A tevékenységek között vannak olyanok, amelyek sem a tanárok, sem a tanulók számára nem hatnak az újdonság erejével- pl. beszámoló a projekt eredményeiről- vannak azonban olyan tevékenységek is, amelyek talán kevésbé szokványosak- pl. külső szakértő bevonása, önreflexió hangrögzítés segítségével, tananyag készítése kisebb tanulók számára, vagy éppen célcsoport bevonása a terméktervezési folyamatba. A tevékenységek láncolatát a pedagógusok alakítják a tantárgyi céloknak és a tanulói igényeknek megfelelően, így ahány tanulócsoport, annyiféleképpen zajlik a folyamat. Ez a flexibilitás megengedi, hogy a pedagógus csupán egy számára új eszközt használjon a tesztelés során, vagy hogy a tanulók részt vegyenek életük első, és ezért talán nem olyan tökéletesen sikerülő oktatási projektjében.

Sokszor a pedagógusok is a projekt megvalósítása során szembesülnek először azzal, hogy a tanulók támogatás nélkül nem önállóak, nehezen működnek együtt egymással, nem képesek az interneten talált információk kritikus rendszerezésére vagy éppen nehézséget jelent számukra egy olyan téma bemutatása tanuló társaiknak, amiről pedig a többieknél sokkal többet tudnak.

A projekt olyan tevékenységekre készíti a tanulókat (és a pedagógusokat is), amik kezdetben ijesztőek lehetnek. Ismeretlenek az eszközök, szokatlanok a kommunikációs helyzetek és a tanulók eleinte nem értik, hogy lesz ebből tanulás? A projekt kimotoztatja a tanulókat a komfortzónájukból, és talán éppen a nehézségek leküzdése teszi emlékezetessé az iTEC projektet a számukra. Azok a pedagógusok, akik újra és újra önkéntesen jelentkeznek tesztelésre, általában ismernek egy-egy tanulói tapasztalatot, hogy az iTEC projekt eleinte nehéz volt, de aztán jól végződött.

2013. MÁRCIUS 2.

A SIKERES eTWINNING PROJEKTEK TITKA

Kiss Mónika

Orczy István Általános Iskola, Szeged

kiss-monika76@gmail.com

Mielőtt eTwinning projektbe kezdenénk, fontos, hogy tisztázzunk néhány alapvető kérdést. Ismernünk kell a résztvevő diákokat, azt, hogy mi lehet számukra érdekes. Az életkorukat, kedvelt tevékenységeiket. Így könnyedén találhatunk egy olyan területet, ahol azután pedagógiai céljainknak megfelelő projektet indíthatunk. Egy azonban biztos, a diákok lesznek az induló projektünk főszereplői. Ők azok, akik a projekttevékenységek fókuszában állnak, a program megtervezésétől annak lezárásáig.

A gyerekeket – életkorukhoz igazodva – bevonhatjuk a projektek megvalósításának minden fázisába. Közösén dönthetünk valamilyen téma mellett, vagy elvethetünk egy számukra nem tetsző projektötletet. Ha pedig eldöntöttük diákjainkkal, partnereinkkel, hogy útjára indítunk egy új programot, a gyerekek közös tevékenységeire épül.

Az ő rajzaik kerülnek ki az eTwinning faliújságra az osztályban, hogy a projektünk egyes tevékenységeiről beszámoljanak. A gyerekek lépnek kapcsolatba európai társaikkal a TestvérTér diákoknak szánt felületén. Beszámolnak élményeikről, megbeszélik, mi miért tetszett számukra, vagy mi az, amin talán változtatnának.

Mindeközben sokszor olyan dolgokat tanulnak meg, amire hagyományos módon talán nem nyílna lehetőség. Együttműködést társaikkal (hazai és nemzetközi szinten), toleranciát, odafigyelést. Megismerik más országokban élő társaik érdekes szokásait, a színes európai kultúra egy-egy szeletét, fontos témákban véleményt nyilvánítanak.

Ugyanígy megtanulják, hogy céljaink eléréséhez fontos a megfelelő eszköz kiválasztása. Erre is gondolunk már a projekt tervezésekor. Eszközt választunk, kigondoljuk, minek a segítségével készítjük el a közös projekttermékeinket partnereinkkel. Ez lehet hagyományos (akár egy színes kréta, ha aszfaltrajzot szeretnénk), de élhetünk a modern technika által nyújtott lehetőségekkel.

A gyerekek (és a pedagógus) mindennapi barátjává válik a digitális fényképezőgép, a szkennerek, a videókészítő/-megosztó programok, a web 2.0 alkalmazások széles tárháza.

Minden és mindaz jó, ami valóban megfelel céljainknak, oly módon, hogy növelje diákjaink motivációját, aktivitását. Így juthatunk el oda, hogy a diákok valóban úgy érezzék, ők a főszereplők, értük, velük végezzük a projekttevékenységeinket.

A projekt lezárásakor együtt ünnepelhetjük velük és partnereinkkel a sikeresen elvégzett munkánkat, beszámolhatunk arról a helyi közösségnek. Az ezzel járó elismerés, valamint a programhoz fűződő közös élményeink további projektek megvalósítására ösztönözhetik a gyerekeket.

2006 óta veszek részt gyakorló pedagógusként az eTwinning programban. Az azóta eltelt időszakban több csoporttal, számos projektet megvalósítottunk. A prezentációm során ezekből a gyakorlatban megvalósított programokból szeretnék ízelítőt nyújtani. Egyben gyakorlati példákat nyújtva arra, hogyan, miként válhatnak a gyerekek valóban főszereplővé, a projektekhez fűződő tevékenységek, az Európa más országaiban élő barátainkkal közös kalandjaink részeseivé. Ezekért a remek élményekért végezzük projektjeinket.

2013. MÁRCIUS 2.

TANULÓI (ÖN)ÉRTÉKELÉS ÉS INTEL® TEACH ESSENTIALS

Főző Attila László

Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.

fozo.attila@educatio.hu

Az *Intel® Teach Program* több mint egy évtizede működik, és a világ mintegy 70 országában van jelen. Az *Intel® Teach Essentials* Képzés célja az IKT eszközökkel segített projektpedagógia módszereinek megismertetése a pedagógusokkal. A képzést 2012-ben a TÁMOP 3.1.1.-08/1-2008-0002 „21. századi közoktatás – fejlesztés, koordináció” kiemelt projekt keretében az Educatio Nonprofit Kft. adaptálta és akkreditáltatta is, így elindulhattak az 50 órás pedagógus-továbbképzések.

Az *Intel® Teach Essentials* egy olyan módszertani eszköztárat nyújt a pedagógusoknak, amely döntő mértékben járul hozzá a projektek sikerességéhez. A képzés résztvevői egy kihívásokkal teli utat tesznek meg, amelynek során egy választott projekt témához kialakítják saját eszköz-portfóliójukat. A tanulási folyamatban különös hangsúlyt kap a tervezés, a projektek célrendszerét meghatározó kérdések, a formatív értékelés elemei és a 21. századi készségek fejlesztése.

A 21. századi készségek körét sokan, sokféle nézőpontból igyekeznek meghatározni. A munka világa felől érkező igények dominálnak (lásd *OECD - PISA*¹), egyszersmind rámutatva az iskola által nyújtott készségfejlesztés hiányosságaira. Az *Intel® Teach Essentials* a *Partnership for 21st Century Skills*² 21. századi készségeinek körét használja. Ezek a készségek három csoportba sorolhatók: tanulási és innovációs készségek, információs, média- és technológiai készségek, életvezetési és karrierkészségek.

Az IKT eszközökkel segített oktatási projektek alapvető fontosságú eleme a folyamatos formatív értékelés és visszajelzés a projekt résztvevői számára. Ez az a terület, amely a legkevesebb figyelmet kapja a hazai gyakorlatban a projektek vagy projekt-szerű megvalósítások során.³ A projektek során megvalósuló közös munka során a párhuzamos interakciók egyik természetes velejárója a sok visszajelzés, amelyet a tanulók egymástól kapnak. A reális önértékelés is fontos 21. századi készség, amelynek fejlesztése érdekében a projekt során a projekt produktumaival kapcsolatban éppúgy, mint a munkafolyamatra reflektálva a tanulók áttekintő táblázatok és ellenőrző listák segítségével önmagukat és társaikat is értékeli. Ez egy kivételes lehetőség és az egyéni tanulási út elengedhetetlen eleme egyben, hiszen így a pedagógusok a változatos értékelési formák sorában teret engednek a diákoknak, biztosítva a tanulói autonómiát.

Az előadás során bemutatásra kerülnek konkrét jó gyakorlatok, példák a tanulói (ön)értékelésre.

¹ <http://www.oecd.org/pisa/>

² Partnership for 21st Century Skills. (2003). Learning for the 21st century. Washington, DC: Partnership for 21st Century Skills. Elérhető: www.21stcenturyskills.org/downloads/P21_Report.pdf

³ Főző A. L. – Tóth-Mózer Sz.: Az IKT-val támogatott projektpedagógia lehetőségei, V. Oktatás-Informatikai Konferencia 2013
<http://www.slideshare.net/h2so4/az-iktval-tmogatott-projektpedaggia-lehetsgei>

2013. MÁRCIUS 2.

DIGITÁLIS ISKOLÁK, DIGITÁLIS PEDAGÓGUSOK

Szekcióvezető: Ollé János

DIGITÁLIS ISKOLÁK – DIGITÁLIS PEDAGÓGUSOK

Páll Viktória, Lerch Livia

Netnapló Kft.

pallviktoria@netnaplo.hu, lerchlivia@neteducatio.hu

- *Digitális napló?*
- *Iskolai közösségi oldal?*
- *E-könyvtár?*
- *A szülők, a diákok elvárása, vagy a társadalmi fejlődés egyik építőköve?*

A digitális iskolák – digitális pedagógusok című előadásban bemutatásra kerülnek a társadalmi fejlődés által indukált a „digitális kor”, és annak jellemzői, és azon gyakorlati megoldások, amelyek lehetőséget biztosítanak a közoktatási intézményeknek arra, hogy digitális iskolává váljanak, és megfeleljenek a modern kor elvárásainak.

Bemutatásra kerül a Netnapló szolgáltatás, mely elsőként ötvözi a modern kor lehetőségeit.

www.netnaplo.hu olyan közösségi portál, mely egyesíti a digitális iskolai napló és a web2 alkalmazásokat és ezáltal egy interaktív iskolai adminisztrációs és közösségi oldalt hoz létre.

2013. MÁRCIUS 2.

A JÖVŐ PEDAGÓGUSKÉPZÉSE ÉS AZ E-LEARNING

Páll Viktória
Neteducatio Kft.
pallviktoria@neteducatio.hu

Az e-learning a pedagógusok körében nagy sikert ért el, azonban kevesen ismerik a módszertant, a lehetőségeket, és az eredményeket. Éppen ezért az előadás bemutatja a legújabb fejlesztéseket a pedagógusképzésben, az e-learning módszertan előnyeit, lehetőségeit a pedagógusképzésben, valamint összefoglalja az eddigi eredményeket, a visszajelzéseket a résztvevő pedagógusok köréből.

2013. MÁRCIUS 2.

MULTIMÉDIÁS LEHETŐSÉGEK A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ FIATALOK FEJLESZTÉSÉBEN

Szekcióvezető: Peer Krisztina

Földes Petra
Eszterházy Károly Főiskola
foldes.petra@gmail.com

Bernáth Flóra
8ker+én részvételi fotóprojekt
flora.bernath@gmail.com

Bodnár Mária, Erdei Krisztina
Fake Production csoport
mariabodnar8@gmail.com

Döme Zsuzsanna
Dr. Ámbédkar Iskola
suuziuuzi@gmail.com

Amikor a digitális technológiák terjedése kapcsán keletkező új pedagógiai kihívásokat azonosítjuk, nem feledkezhetünk meg arról a „digitális szakadékról”, ami masszívan és egyre mélyülő módon hasítja ketté a magyar társadalmat. A digitális eszközök használatában ugyanazok a fiatalok (kistelepülésen élők, romák) bizonyulnak leszakadónak, akiket a kultúrafogyasztás és a társadalmi érvényesülés más területein is hátrányos helyzetűekként azonosítunk. Az ő számukra létfontosságú, hogy az önérvényesítésre napjainkban vélhetőleg legnagyobb hatást gyakorló digitális eszközök használatában szerencsés társaikhoz hasonló módon kompetensek legyenek. Ezért megkerülhetetlen, hogy a hátrányos helyzetű fiatalok fejlesztésében a digitális írás-olvasási készség megalapozását és fejlesztését mint fontos célt fogalmazzuk meg.

De a digitális eszközök használata nemcsak cél, legalább ennyire eszköz is a hátrányos helyzetű fiatalok fejlesztésében. A képi kifejezőmód evidens módon hidálhatja át a sok nevelő számára nehezen kezelhető nyelvi szakadékot; a képnnyelven megfogalmazott üzenet pontosabb, mélyebb, informatívabb lehet a nehezen megtalált szavakkal elmondottaknál. Ugyanakkor a kézzel fogható, azonnal látható eredmény jobb kiindulópontot, nagyobb motivációt biztosít a fejlődéshez, mint az írás-olvasás kultúrához kötődő iskolai feladatok. Így a multimédiás projektek során a résztvevők nemcsak az eszközök használatával kapcsolatos készségeikben fejlődnek, hanem a feladat elvégzéséhez szükséges egyéb készségeikben – tervezés, együttműködés, verbális kifejezőkészség – is.

A célok sorában nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy multimédiás készségeik fejlesztésével a hátrányos helyzetű, és különösen a társadalmi diszkrimináció által leginkább sújtott roma fiatalok olyan eszközt kapnak a kezükbe, mellyel élve ők maguk is hozzájárulhatnak saját értékeik és problémáik megjelenítéséhez, egy hitelesebb társadalmi reprezentációhoz. Mindez kulcsfontosságú, és a kommunikációból mindeddig sajnálatosan szinte teljesen hiányzó elem a társadalmi előítéletek lebontásában.

2013. MÁRCIUS 2.

A „DIGITÁLIS SZÜLŐ”

Szekcióvezető: Szekszárdi Júlia

Az EU ajánlásai szerint minden egyes európai polgár feladata, hogy fejlessze informatikai tudását, hiszen ez az élethosszig tartó tanuláshoz nélkülözhetetlen. Gyermekeink már szinte egérrel a kezükben születtek, a felnőttek közül azonban sokan még csak tanulják a számítógép használatát. Az Unióban a hangsúly egyre inkább a biztonságos internethasználatra helyeződik, kevesebbet riogatnak a kapcsolódó veszélyekkel, inkább a felelős használatra való felkészítés kerül előtérbe. Az Uniós alapelvek szerint az autonóm iskolavezetés partnerként együttműködik a szülőkkel, ez az együttműködés az egyre informálisabbá váló internetes kommunikációt is magában foglalja. Az Uniós kutatások, tanulmányok, amelyekről röviden szót is ejtünk majd, mind szemléletváltásra ösztönöznek, feladat- és felelősség-megosztásra, továbbá valódi iskolai partnerségre. Ebben az Európában a tanárnak nem csak lájkolnia kell a szülői kommenteket, hanem megfontolni és érdemben meg is vitatni azokat.

**AZ ISKOLA ÉS A CSALÁD KÖZÖTTI FORMÁLIS KAPCSOLATTARTÁS
KÉRDÉSEI A DIGITÁLIS KORBAN**

Berceliné Sztyehlik Zsuzsa, a Móricz Zsigmond Gimnázium illetékes igazgatóhelyettese a náluk sikeresen működő digitális napló működését és az ahhoz kapcsolódó pedagógiai tapasztalatokat ismerteti. Olyan fontos kérdésekre is kitérünk majd, mint az osztályzatok és egyéb közlemények digitális továbbításának megfelelő időzítése, különös tekintettel a szülő-gyerek kapcsolatban betöltött nevelési szempontokra. Dr. Haskó Tünde, ugyanezen intézmény egyik elégedett szülője megosztja tapasztalatait a kérdésről, és szól majd a hagyományos és a digitális kapcsolattartás közötti különbségekről is. Előkerülnek személyiségi jogi és adatvédelmi kérdések is jogász előadónktól.

Salamon Eszter, az Európai Szülők Magyarországi Egyesület (ESZME) elnöke néhány más európai ország tapasztalatairól beszél lehetőséget adva a hazai gyakorlattal történő összevetésre. A digitális napló viszonylag kisebb szerepét az magyarázza, hogy a folyamatos évközi osztályzás nem minden országban sajátja az iskolarendszernek.

2013. MÁRCIUS 2.

A MÁSODIK SZEKCIÓSÁV ELŐADÓI ABSZTRAKTJAI

MÉDIATANÍTÁS A DIGITÁLIS KORBAN

Szekcióvezető: Horváth Beáta

MÉDIATÉR ÉS/VAGY OKTATÁSI TÉR (A 12-18 ÉVES KOROSZTÁLY MÉDIAFOGYASZTÁSI
STRATÉGIÁINAK ALKALMAZÁSA A TANÓRÁKON – MŰHELYMUNKA)

Horváth Beáta

ELTE Radnóti Miklós Gyakorlóiskola

horvath.beata@radnoti.elte.hu

A médiaszövegek nyitott rendszerek: megbeszéljük a látottakat, az olvasott hírt, barátunk kommentjét kommentáljuk, Z blogját kiegészítjük. A médiakörnyezet nemcsak a médiatechnika és médiatermékek merev burka körülöttünk, hanem az általuk megindított beszélések, diskurzusok aktív színtere is. A műhelymunka arra tesz kísérletet, hogy a 10-18 éves korosztály médiafogyasztási szokásaiból kiindulva, kommunikációs színtereiket aktivizálva a médiaszövegek által kiváltott beszélgetéseket módszertani megoldássá alakítsa, ezzel a diákok reflexivitását erősítse. A foglalkozások anyaga magyar-, történelem-, média- és osztályfőnöki órán alkalmazható.

2013. MÁRCIUS 2.

MAGYARTANÍTÁS A DIGITÁLIS KORBAN

Szekcióvezető: Fenyő D. György

FÉL ÉVEZRED GUTENBERG KÉNYSZERZUBBONYÁBAN

Fűzfa Balázs

Nyugat-magyarországi Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

fbalazs@btk.nyme.hu

Furcsa dolog történt, történik napjainkban, s ilyen még valóban nem volt a kultúra, vagy még tágabban szólva, a civilizáció történetében: a fiatalabb korosztályok nagyobb és hatékonyabb tudással rendelkeznek az élet bizonyos területein, mint az idősebbek. Bizony, a szekér megelőzte a lovat... Az idősebbekben pedig – érthetően – először ez berzenkedést keltett. Évek, sőt, majdnem évtizedek teltek el, amíg kezdték (kezdtük) elhinni, hogy a világ a (totális) digitalizáció felé tart. Az információszerzés és -rendszerzés, továbbá és legeslegfőképpen a -keresés gyorsaságát tekintve jelenleg ugyanis nincsen hatékonyabb technológia a kettős számrendszerben kódolt digitális memóriánál. A civilizáció ugyan tízezer éve ebbe az irányba megy, mi mégsem ismertük föl idejében ennek jelentőségét – másrészt tulajdonképpen nem történt semmi különös, csak egy újabb lépcsőfokra léptünk. Vagy másképpen szólva: (végre) levetettük magunkról Gutenberg kényszerzubbonyát.

Azaz most a (kulturális) területek újrafelosztása történik a világban (mint annak idején megtörtént a földrészekben a gazdasági átrendeződés), és mindenki igyekszik (másként) menteni a menthetőt – ezt most szó szerint is tessék érteni! –, azaz minél kisebb veszteséggel minél gyorsabban próbálja átírni a saját értékeit a jövő kultúrájába. Minden civilizációs részterület keresi a helyét, próbálja újradefiniálni önmagát az eljövendő világban, így az oktatás egésze, s ezen belül az irodalomtanítás is. S bizony, aki nem lép időben, az nemhogy lemarad, hanem az általa menedzselt terület egyenesen megszűnik létezni. Marginalizálódik, elfelejtődik. Keresi tehát a helyét az irodalomtanítás éppen úgy, mint a környezetvédelem vagy az autógyártás, a ruhaipar, a festészet, a zene stb. Természetesen egészen új stratégiákat kellene már régen tanítanunk az egyetemeken, főiskolákon is. Csakhogy a világ legmerekvebb társadalmi alrendszere az oktatásé (legalábbis Magyarországon). Nekünk az volna a dolgunk, hogy újraszerekesszük a tananyagot (vagy egyáltalán: emészthetővé strukturáljuk az irodalom történetét és egészét), új értékelési-megértési utakat fejlesszünk ki; azaz innovatívvá tegyük ezt a meglehetősen statikus tudományt és tartományt. Észre kell vétetnünk a társadalom egészével, hogy irodalom nélkül lehet élni, csak nem érdemes.

2013. MÁRCIUS 2.

VAN HOZZÁFÉRÉSÜNK? A DIGITÁLIS NEMZEDÉK TANÍTÁSA PROJEKTMÓDSZERREL

Gergelyi Katalin

Boronkay György Műszaki Középiskola, Gimnázium és Kollégium

k.gergelyi@gmail.com

A projektpedagógia nem századunk találmánya: régóta, már mintegy száz éve feltalálták – az utóbbi években jött mégis divatba, mostanában nőtt meg a jelentősége. Vajon miért?

A projekt együttműködésen és önszabályozáson alapuló tanulási forma, ahol a diákok lehetőleg hozzájuk közelálló, az életükhöz kapcsolódó témát dolgoznak fel. Ilyen értelemben a projekttanulás mindig jó, mindig előre viszi a diákot, fejleszti önállóságát, ugyanakkor kooperativitását is.

Egy korszerű projekt, aminek éppenséggel ma divatja van, a fentiekén túl lehetőleg alkalmaz IKT-eszközöket, él az internet adta lehetőségekkel is. Az utóbbi időben tehát a projekttanulás összekapcsolódik a web2-es világgal, azaz az Y és Z generációk világával.

Mit kezdünk ezzel a trenddel? Először is: hogyan értelmezzük? Arról lenne-e szó, hogy egy magára valamit is adó XXI. századi tanárnak használnia kell az infokommunikációs technológiát? Be kell, hogy bizonyítsa: nemcsak homo sapiens, hanem homo instrumentalis, azaz eszközhasználó ember? Talán. Ha azonban ezt, tehát az eszköztár hozzáférhetőségét és a szakmai büszkeséget nevezzük meg fő érvként az új trend követése mellett, akkor bizony érveink a szakma nagy részét továbbra sem fogják meggyőzni. Trend? Az elektronikus eszközöktől ódzkodó magyar szakos kolléga már idézi is Babitsot: „a jobbak elmaradnak”. Hát hiszen látjuk: tényleg „jön a Barbárság, mint havas tavasz, korbáccsal a kezében”... és érthető, ha sokan úgy vélik, hogy „az a Jobb, aki nem ért és elmarad korától”.

Ha a jobbak elmaradnak, azt mindenki megsínyli. Megsínylik maguk a jobbak, akik úgy érzik – joggal –, hogy nincs hozzáférésük a fiatalok világához. De megsínylik a fiatalok is: körül vannak véve a saját világukkal, amit nem uralnak igazán, amire nem tanulnak meg reflektálni, amiben nem látják meg saját magukat, s magukhoz sincs igazán hozzáférésük, ha nincs, aki ebben segítse őket.

A projekt önálló, csoportos, nagyrészt iskolán kívüli, megosztáson alapuló munkaforma. A facebook-generáció éppen így él: az iskolától minél távolabb evickélve, önállóan, azaz irányítástól minél inkább mentesen, csoportban, megosztva mindent, még azt is, amit jobb lenne nem megosztani... A projekt olyan, mint az ő életük, ezért a projekttanulás során a diákok életmódjának, kommunikációjának, én-szituálásának problémái is előkerülhetnek. Ha valamennyire belépünk a világukba, akkor megpróbálhatunk nekik segíteni.

Mit jelent a belépés? Előadásomban bemutatom néhány egyszerű IKT-eszköz használatát (megosztott dokumentumok, facebook-kommunikáció, filmkészítés, blogok), és a tanítási tapasztalatomból vett gyakorlati példákon keresztül azt, hogy ezek hogyan teszik lehetővé a hozzáférést tanítványaink világához.

2013. MÁRCIUS 2.

CSIKK, AVAGY AMI A SEMMI UTÁN VAN

Csobánka Zsuzsa

ELTE Neveléstudományi Doktori Iskola, Jedlik Ányos Gimnázium

csobanka@gmail.com

A 11. osztályosaimmal tavaly Janne Teller *Semmi* című regényével foglalkoztunk, arra a kérdésre keresve a választ, mi az élet értelme. Idén Wolfgang Herrndorff *Csikk* című műve áll a középpontban, melyet a német kritika az új Zabhegyezőként, egyfajta road movie-ként definiált. A 2010-ben játszódó regény főhősének történetére építő projekt az identitás-trauma téma köré szerveződik, arra a tételre építve, hogy a kallódás, az unalom, az utazás és kalandok, illetve a mindebből fakadó problémák a digitális világban is fontos kérdésként jelennek meg diákjaim (virtuális és valóságos) életében, melyről ugyanúgy beszélgetnünk kell, mint a továbbtanulásról vagy a szüleikkel való kapcsolatról.

A kontextus, a terek újraértelmezésére tettünk kísérletet. Egyrészt a regény mint élettér, másrészt a digitális világ tere és egy konstruált utazási tér (mint projekttermék) jelenik meg a közös munkafolyamat során. Csoportokban dolgoztunk, azonban új rendszerben, nagyobb létszámú csoportokban, és a végtermék egy valóban hasznosítható szabadon választott országba szóló útiterv kidolgozása lett, szállásokkal, kulturális emlékhelyek megjelölésével, hasznos tudnivalókkal stb., melyet később meg is valósíthatnak.

A drámapedagógiát, az élménypedagógiát és a beszélgetést, közös gondolkodást, valamint a digitális térben való másfajta eligazodást tartottam szem előtt, hogy az internet mint munkaeszköz jelenhessen meg, és a tanulás örömét újra megéljék diákjaim a közös teremtő folyamatok alkalmával. Ébredjenek rá arra, a digitális világ nem kényszeríti választásra őket, a személyesség nem zárja ki a virtualitást, sem a virtualitás a személyességet.

Az így létrejövő személyiség, illetve virtuális avatar különbségeiben igenis vannak hasonlóságok, és a hasonlóságokban is különbségek. Ami összerak és ami megkülönböztet, egy ponton összeér. És innen, az önelfogadástól a másság elfogadása csak egy lépésre van. Erre indulunk meg idén.

Az utazás toposza a művészetekben kikerülhetetlen, azonban e folyamatban annak létszerűségét helyeztem előtérbe, az élet mint út, az önmegismerés és az identitás kialakítása, önreflexió nélkülözhetetlenségére hívva fel a figyelmet.

Maik és Csikk egy elképzelt térben keresik a helyüket, virtuális térben utaznak, akár a mai diákok a Facebookon, az internet ilyen-olyan csatornáin. A végső nagy kérdések azok, mely terek határoznak meg minket, mit okoznak, ha egyikben vagy másikban vagyunk jelen, hogyan alakul a személyiségünk – kik vagyunk virtuálisan és/ vagy valóságosan és kik vesznek minket körül a magunk alakította térben.

2013. MÁRCIUS 2.

SULINET INTERAKTÍV SZEKCIÓ

Szekcióvezető: Tóth-Mózer Szilvia

**eTWINNING – HOGYAN INDÍTSUNK EURÓPAI PROJEKTEKET?
(SZÁMÍTÓGÉPES MŰHELYMUNKA)**

Fodor Emese, Lekk Mónika
Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.
fodor.emese@educatio.hu, lekk.monika@educatio.hu

eTwinning – az európai iskolák közössége

Az eTwinning egy olyan keretrendszer, amely Európa különböző országaiban található partneriskolák közös projektjeinek indítását, együttműködését segíti. A program a résztvevő európai közoktatási intézmények Információs és Kommunikációs Technológiák (IKT) segítségével folytatott együttműködési tevékenységeit támogatja azáltal, hogy technikai, pedagógiai, módszertani segítségnyújtást, online eszközöket és szolgáltatásokat nyújt számukra.

Az Európai Bizottság 2005-ben indította az eTwinning programot, 2007 óta az Egész életen át tartó tanulás program részeként működik. Az eTwinning Központi Szolgáltatópontját (Central Support Service – CSS) az EUN (European Schoolnet, azaz Európai Iskolahálózat) működteti.

Magyarországon a Nemzeti Szolgáltatópont (National Support Service - NSS) szerepét az Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. Digitális Pedagógia Osztálya tölti be, feladata a nemzeti szintű koordináció.

A projekt célja, hogy a résztvevő országok közoktatási intézményei nemzetközi, interkulturális környezetben, IKT eszközök segítségével közösen dolgozzanak ki projekteket szabadon választott témakörökben.

Ha érdeklődik nemzetközi együttműködések iránt – szívesen indítana projektet egy külföldi partnerrel, de nem tudja hogyan is kezdjen hozzá, milyen platformot érdemes használni –, akkor ezen a műhelymunkán átfogóan megismerkedhet az eTwinning Programmal.

Az általános tájékoztató után interaktív feladatokon keresztül mutatjuk be az eTwinning gyakorló oldalán a legfontosabb online alkalmazásokat, szolgáltatásokat:

- Regisztráció a központi portálon: létrejön az úgynevezett személyes munkafelület, melyen mindenki szerkesztheti saját profilját, információkat adhat meg iskolájáról, saját magáról, valamint itt kereshet már létező projektekre, kollégákra, leendő projektpartnerekre.
- Ha megvan a projektötlet, és partnert is sikerült hozzá találni, akkor indulhat a projekt. Az ezzel kapcsolatos munka és a partnerekkel való kapcsolattartás az ún. TestvérTér felületén történik.

Szeretettel várunk minden érdeklődőt az eTwinning műhelymunkán!

2013. MÁRCIUS 2.

**A MICROSOFT ESZKÖZEI ÉS LEHETŐSÉGEI A TANULÁSI ÉS TANÍTÁSI FOLYAMAT
TÁMOGATÁSÁRA**

Szekcióvezető: Lévai Dóra

MICROSOFT LEARNING SUITE – ESZKÖZÖK AZ ISKOLAI HÉTKÖZNAPOKBAN

Nádori Gergely és Prievara Tibor
Alternatív Közgazdasági Gimnázium, Madách Imre Gimnázium
tanarblog@gmail.com

Az előadás a Microsoft Learning Suite alkalmazásainak használatát mutatja be konkrét, osztályteremben valóban kipróbált 21. századi projektek bemutatásával. Fontos célünk az, hogy az IKT eszközöket abban a kontextusban láthassuk, ahol azok hatékonyan tudnak működni. Az előadás során a középpontban nem a technológia lesz (bár az is elengedhetetlen az IKT eszközök sikeres alkalmazásához), sem pedig az általános ajánlások, hanem az IKT osztálytermi alkalmazása a 21. századi pedagógia követelményeinek fényében.

Részletesen szólunk a 21. századi képességek rendszeréről, valamint ezek alkalmazhatóságáról a közoktatásban. Kiemeljük az egyes képességek (IKT használat, kollaboráció, probléma-alapú tanulás, önszabályozás, illetve a tudásépítés) beemelésének lehetséges pontjait az osztálytermi munkába. Mindehhez a Microsoft Learning Suite alkalmazásait használjuk, de mindig a pedagógiai cél szem előtt tartásával.

A bemutatásra kerülő projektekben közös, hogy a tanítástól a tanulás felé igyekeznek elmozdulni, nagyobb tanulói autonómiát feltételeznek, illetve újraértelmezik a tanár szerepét az órán. Az alkalmazott IKT eszközök a következők: felhő-alapú szolgáltatások (Microsoft Web Apps), fájlok megosztása, tárolása, képek szerkesztése, videók készítése, online jegyzetelés a OneNote program segítségével, valamint hatékony kollaboráció IKT eszközökkel.

2013. MÁRCIUS 2.

DIGITÁLIS ÍRÁSTUDÁS

Szekcióvezető: Főző Attila László

IKT-VAL TÁMOGATOTT PROJEKTEK GYÓGYPEDAGÓGIAI CSOPORTBAN

Benedekné Fekete Hajnalka
Hevesy György Általános Iskola
feketehajni@gmail.com

„A hagyományos társadalmi-gazdasági dimenziók mentén hátrányos helyzetben lévő családok gyermekei hozzáférésükben, használati szokásaikban is jelentős hátrányban, lemaradásban vannak.” (Ságvári Bence: A netgeneráció törésvonalai 2012)

Belenyugszunk vagy teszünk ellene?

Csoportomba 9 enyhén értelmi fogyatékosként diagnosztizált gyermek jár, 4-6 évfolyamosok.

Az IKT-val támogatott projektek célja:

- Motiváció erősítése - megélt világ és a tanítás tartalmának közelítése
- Együttműködési készség fejlesztése – nemcsak osztálytársak, hanem a szülők, településlakók bevonása is
- Valós feladatok megoldása
- IKT-használat fejlesztése

Hogyan? A projektmódszeren túl szükséges feltétel, hogy legyen olyan tanulási felület, ahol az IKT eszközökkel készített munka zajlik. Ez nálunk az [osztályoldal](#). A tanórai munkát kiegészíti az időközönként beállított iskolai laptop, projektor. Az osztályterem berendezéséhez tartozik egy meglehetősen öreg és csekély memóriakapacitású PC, amelyre feltölthetők a gyakorláshoz készített feladatok. A tanulócsoportból 2 tanuló még nem rendelkezik otthoni internet-hozzáféréssel.

A bemutatóban néhány, ebben a tanévben lezajlott és folyó projektünkbe szeretnék bepillantást engedni.

Az IKT alkalmazások elsajátítása mindig egy-egy feladathoz kapcsolódik, gyakorta a szülők vagy a testvérek segítségét is igénybe véve. Hangsúlyos a családok bevonása, hisz ha nem tapasztalják a helyes használati szokások előnyeit, gyermekeiket sem fogják azokra ösztönözni! Külön órakeret erre nem áll rendelkezésre. A projektjeinkre fordított idő körülbelül fele nem a tanóra része, hanem délutáni, esetenként hétvégi munkálkodást igényel.

Visszatérő, minden projektben előkerülő tanulók által használt IKT alkalmazások:

- [crokboard.me](#) – nyílt üzenőtábla – a kapcsolattartás elsőszámú helye
- saját email címek
- [titanpad.com](#) – gyakorló felület
- [stixy.com](#) – saját magunk által készített fényképeink gyűjtőhelye
- [padlet.com](#) – netes böngészések találataihoz, link, kép, videómegosztás
- [photoeach.com](#) – összefoglaló, gyakorló munkához, hangsúlyozottan saját tevékenységeinkről készült képekkel
- Mozaik – Otthoni tanuláshoz
- [egyszervolt.hu](#), [Okos doboz](#), [gyakorolj.hu](#), E- mentor...

2013. MÁRCIUS 2.

A projektek indításakor a hármas tagolású bevezetőt használjuk: Amit tudok /Amit tudni szeretnék/Amit megtanultam.

A tervezésénél (ki mit csinál, mi lesz a produktum, hogyan készül, mikor és mit fogunk értékelni) alig hagyatkozhatok a diákok önálló kezdeményezésére – de ez a csoport jellegéből adódik. Arra azonban külön figyelmet fordítok, hogy minden projektben legyen olyan pont, ahol közösen kell dönteniük, több elérési út között.

A projektekben nem az elsajátított tartalmi tudást értékeljük, hanem a 21. századi készségek közül az együttműködést, a felelősségvállalást és a produktivitást és a számonkérhetőséget – vagyis a pontosságot és megbízhatóságot.

A bemutatóban előkerülő 4 projekt:

Kutyabaj (4 hónapos) Hogyan tudok a dolgokon változtatni? Mit tehetünk mi a kóborló állatokért? Mit tegyünk, hogy ne legyenek kóborló kutyák városunkban?

Időjós tanfolyam (Egész tanéven át tartó) Lehetséges megjósolni az időváltozást?

Melyek éghajlatunk jegyei? Mik az évszakok időjárási jellemzői?

Kertésziskola (6 hetes) A növények élőlények? Mik a növények életjelenségei? Mi szükséges a növények fejlődéséhez?

Órásmesterek (1 hetes) Megállítható az idő? Mik az idő mérésének eszközei régen és most? Mennyi az idő?

2013. MÁRCIUS 2.

VAN VÉLEMÉNYÜK?! – KÉRDEZZÜK MEG ŐKET!

Farkas Bertalan Péter
Verseghy Ferenc Gimnázium, Szolnok
bertalanp.farkas@gmail.com

Vélhetően mindannyiunkkal előfordult már az, hogy fennköltebb, eufemisztikusabb kifejezést használtunk egy olyan tevékenységre, amelyről – ha jól magunkba néztünk – magunk is tudtuk, hogy nem egészen az, aminek láttatni szeretnénk a szóhasználatunkkal. Tapasztalataim szerint így van ez a projekt szóval is. Gyakran projektnek nevezünk olyan feladatokat vagy tevékenységeket, amelyekkel kapcsolatban napnál világosabb, hogy nem illeszkednek a projektmódszertan kulcsfogalmaihoz. Azzal, hogy ezeket a tevékenységeket projektnek nevezzük, tovább rontjuk azt a társadalmi-gazdasági és pedagógiai kórképet, amely a ránk visszatekintő, önmagunk ellenőrzésére szolgáló, saját magunkat egészséges monitoring alatt tartani képes tükör íveit erőteljesen görbítheti, torzíthatja.

Mi is akkor a projekt? A szakirodalom elemzése és saját tapasztalatok alapján (a) egy pedagógiai módszer, továbbá (b) egy tanulásszervezési eljárás; ezen felül (c) egy folyamat, amelyben (d) tanár és tanuló együtt dolgozik (közös cselekszenek) (e) valamilyen közös témán, amely (f) gyakorlati problémára épül. A projekt résztvevőinek (g) individuális és kooperatív (kollaboratív) felelőssége is van, valamint (h) a folyamat során készült projekttermékeket prezentálniuk kell (akár többször is, de egyszer mindenképpen).

De kérdeztük-e már tanulóinkat, hogy ők mit gondolnak a projektről? 2012 tavaszán egy igen komplex projektmunkában vettek részt 10. évfolyamos tanulóim a földrajzóráikon. A regionális földrajzi problémákat feldolgozó projektsorozat keretében 8 csoportban dolgoztak heteken át. A projekttermékek bemutatása, továbbá a projekt záróértékelése után a tanulók egy kérdőívet töltöttek ki, amelyben véleményüket kérdeztem: a projektről, az elvégzett munkáról, a saját fejlődésükről, a módszer hasznosságáról. Az egyik kérdés így hangzott: „Miben volt más ez a módszer, mint egy átlagos tanórai munka?” A helyszűke miatt csak néhány válaszból idézek.

„Fejlődhetek retorikai képességeink, a tanulótársak megmutathatták tehetségüket a csoportmunkában.”

„Sokkal többet kellett dolgozni a jegyért, de megérte.”

„Önálló munkát, csoportos erőfeszítést, koncentrációt, tapasztalatszerzést tett lehetővé.”

„Az osztálytársaimra figyeltem, és átéreztem, mennyit dolgozhattak az anyagukkal. A legjobban az előadások, prezentációk és a videók tetszettek.”

„Jobban kifejezhettük saját gondolatainkat, az információkat saját magunk szereztük be könyvtárakban és az interneten, a tanár szerepe jóval kisebb volt.”

„Sokkal jobban megismertem a csoportom tagjait, sokat beszélgettünk a neten, nőtt a felelősségvállalásom irántuk. Könnyebben megtanultam az adott információkat, mint más esetekben.”

„Egymástól és egymásért tanultunk.”

Természetesen konkrét válaszokat vártam arra is, hogy milyen pozitívumokat és negatívumokat tudnának felsorolni az elvégzett munkával és a módszerrel kapcsolatban, de érdeklődtem arról is, hogyan értékelik a tanár szerepét, az előkészítést, a követést és az

2013. MÁRCIUS 2.

értékelés fázisait, továbbá arról is, mennyire elégedettek a produktumaikkal (szöveges összefoglaló, előadás és videó).

A helyszűke miatt e rövid beszámoló csak arra kívánta felhívni a figyelmet, hogy a tanulók véleménye megkerülhetetlen akkor, ha mi magunk is fejlődni szeretnénk a projektmódszertan alkalmazásában. Van véleményük! Kérdezzük meg őket!

Irodalom:

Kilpatrick, W. H. (1918): The project method. Teachers College Record, 19, 319–335.

Kilpatrick, W. H. (1925): Foundations of method: Informal talks on teaching. Macmillan, New York.

Dewey, John (1976): A nevelés jellege és folyamata. Budapesti Tankönyvkiadó

Báthory Zoltán – Falus Iván (1997): Pedagógiai lexikon. Keraban Kiadó

M. Nádasi Mária (1998): Az oktatás szervezési módjai és munkaformái. In: Falus Iván (szerk): Didaktika. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. p.368- 392.

Szira Judit (2002): A projektmódszerről. In: Új pedagógiai szemle, 52. évf. 9. sz. 138-154. o.

M. Nádasi Mária (2003): Projektoktatás: elmélet és gyakorlat. Gondolat, ELTE, Budapest. (Oktatás-módszertani kiskönyvtár)

2013. MÁRCIUS 2.

„CSAK SZABAD SAJTÓT ADJANAK, S NEMZETEM SZABADSÁGA, BOLDOGSÁGA FELETT KÉTSÉGBE NEM ESEM.” (KOSSUTH LAJOS)

Farkas Judit
SZTE Ságvári Endre Gyakorló Gimnázium
farkasi@gyakg.u-szeged.hu

A 11. történelem fakultációs csoportba járóknak reformkori újságot kellett összeállítani. Ez lehetett egy konkrét lapszám, de akár egy adott év legfontosabb cikkeiből készült válogatás is. Egy megkötésem volt (mert hát mégiscsak meg kell jelenjen a történelmi ismeret is), a sajtótermék nem lehetett tisztán bulvár jellegű, hanem a korszakban értéknek tartott gondolatokat, híreket is kellett közvetítenie, illetve a korabeli jellemző témákat, társadalmi, politikai, kulturális, divat stb. kellett feldolgozni. A feladatra való alkalmasság (és a jelölt vállalkozó kedve) alapján közösen eldöntötték, hogy ki legyen a leendő újság főszerkesztője. A többiek a rovatvezetők, az újságírók (és szükség szerint egyéb nyelvi szerkesztői, tördelői stb.) szerepét kapták a munka során. A választott politikai/tematikai profilnak megfelelően közösen elhatározták, hogy milyen rovatai legyenek az újságnak. Ezután kiválasztották, hogy ki milyen rovatnál szeretne dolgozni (min. kettőnél mindenkinek kellett), a rovatonként kialakuló min. 3 fős csoportok pedig megbeszélték, hogy ki milyen résztémával foglalkozik, és megválasztották a rovatvezetőket. A főszerkesztő készítette elő javaslatokat az újság címére vonatkozóan, aztán szavaztak erről. A szerkesztőségi értekezleteket a fakultációs órákon tartották, így lehetőségem volt az egyes csapatok munkáját szóban is „terelgetni”. A tanulók a cikkeket akár valamilyen megosztási lehetőséget kihasználva, akár személyes találkozásukkor írhatták, ezt rájuk bízom. A rovatvezetők összegyűjtötték szerzőiktől az újságba kerülő anyagokat, folyamatosan ellenőrizték és javították egymás munkáit, a főszerkesztő pedig különböző rovatoknál folyamatosan nyomon követte a munkát. Akinek épp nem volt feladata, korrektorként nézte át a szövegeket.

A munkafolyamat folyamatos tanári kontrollt igényel, ami jelentős időt és energiát emészt fel, ezért 20-22 főnél nagyobb közösségben nehezen tartom megvalósíthatónak. A diákok véleményére is kíváncsi voltam, természetesen, ezért írniuk kellett egy szerkesztőségi értékelést a közös munkáról és egy-egy önreflexiót tartalmazó fogalmazást saját tevékenységükről, nehézségeikről, sikereikről. Ezekből kiderült, hogy ezt a csoportmunkában végzett feladatot jobban élvezték, mint az első félévit, ahol egyéni munkában dolgoztak (Mátyás házassági portfólióját kellett elkészíteni vagy követjelentéseket írhattak a visegrádi királytalálkozóról). Könnyebbnek tartották, és a kreatív ötletek is könnyebben születtek az „olykor kollektív röhögésbe fulladó agymenés”, mint a „magányos agyalás” következtében. Egyetértettek abban, hogy az ilyen feladatra a „normál” órák keretében nincs idő, 11-es fakultáción azonban nagyon hasznos, ha egy témában elmélyülhetnek, kutatómunkát végezhetnek, alkotó feladatokat próbálhatnak ki. Az olykor – tagadhatatlanul – igen hangos szerkesztőségi megbeszélések végül a mindenki számára elfogadható kompromisszummal zárulva eredményt is hoztak, elkészültek az újságok.

12. évfolyamon, az emelt szintű érettségi „árnyékában” azonban kikosaraztak, de ez már egy másik történet...

2013. MÁRCIUS 2.

iTEC 4. PRE-PILOT - HASONLÍTSD ÖSSZE ÉS ALKOSS - „TÖRTÉNETMESÉLÉS“

Kocsis Márta
 Közgazdasági Politechnikum
kocsisbp@gmail.com

Az iTEC nemzetközi projekt célja a „jövő osztálytermének” megtervezése, kipróbálása. Elsősorban a diákok újfajta tanulási tevékenységei állnak a középpontban, különösen a modern IKT eszközökkel támogatott tevékenységek.

A Közgazdasági Politechnikum egyik 11-es matematika csoportjával a projekt 4. ciklusának előtesztelésébe kapcsolódtunk be. Többféle tevékenységcsomag közül választhattunk.

A „Hasonlítsd össze és alkoss - Történetmesélés” folyamat a narrációra és a digitális történetmesélésre koncentrál. Esetünkben ez egy matematikai törvényszerűség izgalmas, rövidfilmen való bemutatása, elmagyarázása.

Mivel a filmkészítésnek vannak hagyományai az iskolában, a gyerekek egy része videósakkörbe jár, tud filmet felvenni, vágni, ez a tevékenységcsomag alkalmasnak látszott az érdeklődés felkeltésére és a politechnikumi sajátosságok kiaknázására.

Végül három kisfilm készült, különböző témakörökben.

Tevékenység	Diákok szerepe	Megjegyzések, érdekességek
Álmodd meg!	- A tervezési feladat megértése és megkérdőjelezése - Csoportalakítás	- Aktivitás, motiváció, lelkesedés - Csoportbeosztás: az erőforrások kiegyenlítése
Hasonlítsd össze!	Oktatófilmek gyűjtése az Internetről	- Tanácsalanság - Tanári segítségnyújtás
Térképezd fel!	- Gondolattérkép készítése - A fellelhető internetes anyagok értékelése - Termékterv finomítása	Ötletek, ellenpéldák
Reflektálj!	- Blogírás - Rendszeres audiovizuális visszajelzés a blogon (tanár és diák)	- Szívesen csinálták, komolyan vették - Időhiány

2013. MÁRCIUS 2.

Alkoss!	• Terv elkészítése • Filmek első verzióinak elkészítése	• Sok munka: a jelenségre vonatkozó szabályszerűségek tanulmányozása, kísérlet kitalálása, magyarázat felépítése, forgatás, vágás, narráció • elakadások • munkaszervezés (kamerák, vágószoba beosztása) • szabadidő felhasználása • A matematikai tartalom háttérbe szorul
Kérdezz!	• Workshop: tesztvetítés meghívottaknak • Visszajelzések	• Izgatott készülődés • Vágy a sikerre • Összességében kedvező fogadtatás • Kritikák • A kritika feldolgozása
Korrekcio	• A javított verzió jeleneteinek újraforgatása	• Egy csoport
Werkfilm	• Diákok forgatták és vágták • Zene, felirat: tanárok	• ☺

A gyerekek három héten át dolgoztak matematika órákon és szabadidejük egy jó részében. Az újszerű feladat, az önállóságot, kreativitást igénylő tevékenység a csoport nagyobb részét erősen motiválta. Volt azonban néhány diák, aki zavarba jött a szokatlan feladattól, és általában mindenki kétségbeesett, ha volt egy-egy elakadás. Még nem tudják, hogy ez a munka velejárója...

Több nehézség merült fel. Például nem sikerült mindenkinek megfelelő feladatot találni. A differenciálást sokkal jobban meg kell tervezni legközelebb.

Meglepetés volt minden résztvevő számára, hogy a kritika mennyire rosszul érintette a filmek alkotóit. Idő kellett a feldolgozáshoz, és csak kevesekben volt meg az erő az újrakezdéshez. A diákok pedig nagyon elfáradtak a végére.

Izgalmas, sokféle készséget igénylő, tanulságos munka és jó tapasztalat volt mindannyiunknak.

2013. MÁRCIUS 2.

TANÍTVA TANULNI

Melke Enikő
Madách Imre Gimnázium
tanarblog@gmail.com

Előadásomban egy olyan projektről számolok be, melynek során TED videókból kellett saját előadást csinálnunk. A projekt célnyelve az angol volt, amelyet a csoport B2-es szinten beszél.

Korábban is feladat volt már egy kiselőadás készítése, de ott olyan hibákba ütköztünk, amit később sikerült kiküszöbölni. Ilyen hiba volt például a nem megfelelő PPT vagy a téma érdektelensége, nem tartalmaztak hasznos új információt a hallgatóság számára. Azt a feladatot kaptuk tehát, hogy a TED-ről válasszunk egy előadást, és ezt dolgozzuk át egy saját 3 perces előadásba. Cserébe azonban nem kell dolgozatot írunk. A feladat megoldása azonban nehezebb volt, mint gondoltuk.

Ki kellett választanunk a megfelelő TED talkot, ami közel egy hetet vett igénybe, azonban rengeteg új angol kifejezést tanultunk. A megfelelő videó kiválasztásában a téma kiválasztása volt a legnehezebb. Amikor megtaláltuk a talkot, legalább huszonöt-ször végig kellett nézni azt, hogy kiszűrjük azokat az információkat, amiket fontosnak találtunk, hiszen saját előadásunkat olykor negyedére kellett rövidíteni. Önálló előadásunkhoz nagy segítség volt a TED talk átirata, illetve a talk előadójától is tudtunk tanulni. A sok munkának azonban meglett az eredménye: tökéletes előadásokat hallgattunk érdekes témákban, jól felépített, összeszedett beszéddel párosítva.

2013. MÁRCIUS 2.

A FACEBOOK IKONOGRÁFIÁJA, KÉPEK ÉS ELŐKÉPEK

Nádori Gergely
Alternatív Közgazdasági Gimnázium
nadorig@gmail.com

A digitális nemzedék egyik legfontosabb önkifejezési terepe a Facebook. Ez a felület lépett napjainkra telefon, az SMS és az online chat helyébe. A Facebook a személyes kapcsolatokon túl a világ felé mutatott kép, arc színhelye is. A Facebook újdonsága, hogy míg a korábbi népszerű kommunikációs csatornákon keresztül elsődlegesen szöveges információk áramlottak, itt a kép is legalább olyan fontos szerephez jut. A kép felértékelődött szerepe, egy az írásbeliség általános elterjedése előtti világhoz visz közelebb, egy olyan világhoz, amiben a képértelmezés, a képolvasás sokkal általánosabban elterjedt volt, mint a Gutenberg galaxisban.

A Facebookra feltöltött, ezáltal a világ elé tárt képeket nem csak a kommunikáció egy formájának kell tekintenünk, hanem a művészi önkifejezés manifesztációjának is. Ezek a képek azzal a céllal kerülnek mások elé, hogy bennük (elsődlegesen érzelmi) hatást váltsanak ki, ezzel pedig megfelelnek annak, ami a műalkotás definíciója. Műalkotásként értelmezve a digitális nemzedék Facebookra töltött képeit feltűnő, hogy az ikonográfiájuk gyakran milyen szigorú kötöttségeket követ.

A képeket tanulmányozva az is egyértelmű, hogy sok közülük besorolható hagyományos műfajokba, zsánerekbe. Mindezen túl is vannak olyan képtípusok, amik nagyon kötött ikonográfiával rendelkeznek. A Facebook képek egy jelentős része pedig (meglehetősen öntudatlanul is) korábbi képekre, műalkotásokra reflektál, ezáltal folyamatos kapcsolatot teremt a predigitális és a digitális korszak képi kommunikációja között.

Mindezek vizsgálatával megállapíthatjuk, hogy a digitális nemzedék megőrizve újítja meg a hagyományt. A technikai lehetőségek hozzájárulnak a művészi önkifejezés demokratizálódásához, de nem tagadják meg, hanem folytatják annak hagyományait.

2013. MÁRCIUS 2.

INTERAKTÍV FILM PROJEKT

Prievara Tibor
Madách Imre Gimnázium
tanarblog@gmail.com

Gyakran nem is az eredmény fontos egy projekt során, hanem a folyamat, amíg eljutunk a végső „termékig”. Az előadásomban egy tanulásmódszertani kísérletről szeretnék beszámolni, amelyben az IKT eszközök nagyon komoly szerepet kaptak.

Az ötlet interaktív filmek készítése volt, ahol választás elé állítjuk a nézőt, aki a részesévé válik a filmnek, nem csupán passzív befogadóvá. A feladat az volt, hogy olyan tanulásmódszertani feladatsort állítsunk össze, amelyet azután használhatnak felső tagozatos és középiskolás diákok. Először kerestek a diákok egy témát (Árpád-ház), illetve együtt kiválasztottunk összesen hét olyan hasznos eszközt, amelyet sikerrel használhatnak diákok a készülés, tanulás különböző szakaszaiban.

A választott eszközök: keresési tippek, gondolattérképek, hirdetésszűrés, digitális tanulóártya csomagok, személyre szabott játékok készítése, prezentációk elkészítése, illetve előadása. A nézők végigkísérhetik Bogit, a film főhősét a felkészülés során. A diákok összesen 30 percnyi filmet vettek fel, szövegkönyvet készítettek, feldolgozták a megadott tananyagot, megszervezték a forgatást, megtanulták többek között bevilágítani a felvétel helyszínét. A film itt megtekinthető meg: <http://bit.ly/XOXomI>

2013. MÁRCIUS 2.

OLÜMPOSZI IDŐUTAZÁS

Siska Csilla

Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.

siska.csilla@educatio.hu

Az Olümposzi időutazás egy, az általános iskola ötödik évfolyamain ajánlott, játékos történelmi kaland, mely célként tűzi ki a differenciált történelmi gondolkodás kialakítását, amelynek keretében a tanulók képesek a múlt-jelen-jövő hármas dimenziójában az adatok, tények, fogalmak és a történettudomány által vizsgált konstrukciók rugalmas adaptálására, illetve a történettudomány vizsgálati eljárásainak, mint a történeti probléma felismerése, megfogalmazása, a kritika és az interpretáció alkalmazására. A projekt tervezett időtartama 10 óra.

A projekt a Nemzeti Alaptanterv kiemelt fejlesztési területeihez igazodva feladatként tűzi ki, hogy a tanulók tanulmányiak során képesek legyenek értékelni nemzetük, Európa és az emberiség kulturális javait, nyitottá váljanak más kultúrák tiszteletére, megbecsülésére és befogadására.

A projekt során a tanulók az ókori görög istenek szerepébe képzelik magukat, majd mint örök életű mitológiai alakok a 21. századi Görögországba csöppenve szemügyre veszik, mi maradt értékeikből, hogyan őrzi népük emléküket, hagyományaikat. A projekt felépítését tekintve négy részre osztható.

A bevezető szakaszban a témát egy Görögországról szóló rövid reklámfilm megtekintésével vezetjük be. A film megtekintése után a tanulók betűrendes ötletbörzén gyűjtik össze meglévő ismereteiket Görögországról és a görög emberekről. A tanulók feladata, hogy egyéni munkában az abc betűin haladva minden betű mellé írjanak egy kifejezést, mely Görögországról eszükbe jut. A feladat közös megbeszéléssel zárul.

A projekt második szakaszában készül el az Isteni portfólió. A tanulók heterogén csoportokat alakítanak, feladatuk, hogy elkészítsék a választott görög isten portfólióját, mely áll egy 3-5 perces, mobiltelefonnal készített videós bemutatkozásból, egy Europass önéletrajzból, egy Wordben szerkesztett családfából és egy színes ceruzával szabad kézzel készített családrajzból. A tanulócsoportok előzetesen forrásanyagokat, istenükről szóló mítoszokat, történeteket kapnak, valamint lehetőségük van információ után kutatni az interneten.

Miután az istenek mind összegyűltek, időutazásra indulnak a 21. századi Görögországba. Utazásuk során ókori, számukra fontos helyeket járnak be. A csoportok egy közös blogban útitervet, útvonalat készítenek, ahol az egyes állomásokat részletesen bemutatják. Az utazás részleteit a mai lehetőségekkel (szállás, utazás, étkezés... stb.) tervezik meg, s közben megfigyelik, mit örökítettek át a görögök a múltjukból, hagyományaikból, a vallásukból, s mindezekből hogyan profitálnak a jelenben. A feladat teljesítéséhez a tanulók segédanyagot kapnak a számítógépes munkához. A segédanyagon a számítógép használat, internetezés szabályai mellett útmutatást, linkeket kapnak az interneten való kommunikációra, blog készítésére, információ keresésére.

A projekt végén az istenek egy záró lakomára gyűlnek össze. A gyerekek bemutató formájában prezentálják tapasztalataikat a szüleik előtt. A bemutató tartalmaz minden, a projekt során elkészített anyagot. Ezek után az istenek egy kis jelenetet adnak elő, melyben elmesélik az isteni körutazás tapasztalatait. A jelenet párbeszédeiből az istenek közötti személyes viszonyokra, kapcsolatokra is ráérezhetünk. A műsor után hagyományos görög ételeket fogyasztanak.

2013. MÁRCIUS 2.

A projekt ideje alatt folyamatos, előzetesen részletesen megtervezett, jellemzően formatív értékelés jellemző. A tanulók önellenőrzésre ellenőrző listákat használnak az isteni portfólió elemeinek elkészítése közben. A tanár a tanulói munka során a tanulók munkavégzéséről egyéni szöveges értékelő jegyzeteket készít. A tanulók az isteni időutazás tervezésére képes forgatókönyvet készítenek, a munkafolyamat részleteit csoportban beszélnek meg, majd egy blogban vezetik. A projektmunka befejeztével egy jelenettel zárják a projektet, melyet előzetesen jelenetvázlatban terveznek meg. A projekt szummatív értékeléssel zárul. A tanulók önértékelésükre és a csoportmunka értékelésére egy-egy táblázatot töltenek ki, majd egymás munkáját pontozási útmutató segítségével értékelik. Az értékelés egy záró beszélgetéssel ér véget.

A projekt végére a tanulók történelmi ismereteik mellett széleskörű földrajzi ismeretekkel is gazdagodnak, és olyan 21. századi készségeik fejlődnek, mint a kreativitás és innováció, kritikai gondolkodás és problémamegoldás, kommunikáció és együttműködés, információs műveltség, információs és kommunikációs technológiai műveltség, társas és multikulturális készségek.

2013. MÁRCIUS 2.

DIGITÁLIS BIZTONSÁG: DIGITÁLIS ETIKETT, CYBERBULLYING

Szekcióvezető: Ollé János

DIGITÁLIS ÁLLAMPOLGÁRSÁG, INTERNETBIZTONSÁG

Ollé János

ELTE PPK Neveléstudományi Intézet

olle.janos@ppk.elte.hu

A fokozódó digitális eszközhasználat és internethasználat a hétköznapi tevékenységeinkhez kapcsolja online tevékenységünket és tudatosan vagy megfontoltság nélkül egyre több „digitális lábnyomot” hagyunk magunk után. Az online környezetben megjelenő viselkedésünk a korábbi félelmekkel ellentétesen nem, vagy csak alig tér el attól, ahogyan általában megnyilvánulunk. Mindez természetesen nem ad elegendő okot a megnyugvásra, hiszen fel tudjuk ismerni azt a jelenséget, amikor valaki nem a közösség érdekében cselekszik és a tevékenysége nem értékteremtő, hanem mások személye ellen, esetleg mások által fontosnak gondolt értékek ellen nyilvánul meg. A destruktív online viselkedés ellen a hagyományos pedagógiai nézetekhez képest is idejétmúlt pedagógiai elvekkel és eszközökkel próbálunk lépéseket tenni. A destruktív tevékenységet végzőket próbáljuk felismerni, szankcionálni, informatikai eszközökkel ellehetetleníteni. A célszemélyeket (a megelőzés érdekében) az indokolt veszélyhez képest jelentősen eltúlzott mértékű és tartalmú állításokkal félemlítjük meg, ezzel is fokozva bennük az óvatosságot, ami aligha védi meg őket a destruktív támadásokkal szemben. Az állandó figyelemfelkeltés az érzelmekre irányul, de számos esetben nem csak a tényektől, racionális keretektől, hanem a következetességtől is mentes. A negatív tevékenység megfélemlítése, a negatív tevékenységgel szembeni félelemkeltés alapvetően tüneti kezelés és a tényleges negatívumok okait nem szünteti meg.

A digitális biztonságot a digitális állampolgárság kompetenciarendszerében a személyes környezeti tényezőkön túl, a személy tágabb, iskolai, vagy személyesen is ismert környezetében, a digitális kötelezettség, felelősség és etikai kompetenciákkal párhuzamosan kell kezelni. A digitális biztonság nem informatikai és technikai természetű kompetencia. A destruktív tevékenységek nem az online eszközhasználat teljes elutasításával, hanem sokkal inkább a tudatos, az eszköz vagy alkalmazás teljes megismerésére építő, valamilyen konkrét cél érdekében történő felhasználásával előzhető meg. A destruktív tevékenység megelőzésére kiváló lehetőség a digitális tudás, digitális műveltség elemek közös építése, konstruktív tevékenységek szervezése, amelyben az egyén interaktív tevékenysége is domináns. A közösség érdekében végzett tudásépítés, szervezett és erősen aktivizáló online tevékenység, különösen akkor, hogy ha összekapcsolódik a hétköznapi és az iskolai tevékenységelemével, természetesen nem szünteti meg teljesen a mások számára káros viselkedést, de érdemben hozzájárulhat azok csökkenéséhez.

2013. MÁRCIUS 2.

A DIGITÁLIS EGYÜTTÉLÉS SZABÁLYAI

Domonkos Katalin

Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar

kati.domonkos@gmail.com

Az elmúlt évtizedben gyors ütemben fejlődött az internethasználat és az internet népszerűsége. A mai társadalmunkban az információs-, és kommunikációs technológia a kultúra részévé vált és egy újfajta szociális közeget nyújt számunkra. Segítségével kommunikálunk, építjük és ápoljuk társas kapcsolatainkat, vásárolunk, használjuk tanuláshoz, munkához és szórakozásra egyaránt. Az elérhető tartalmak, alkalmazások és szolgáltatások köre folyamatosan növekszik, egyre újabb és újabb lehetőségeket és élményeket kínál a háló, melyek használata egyre kevésbé technikai jártasság kérdése. Egyfelől a digitális kultúra átrendezi az offline világot, másfelől azonban úgy tűnik, mintha továbbra sem változna körülöttünk semmi, ugyanazokat a tevékenységeket folytatjuk, és ugyanazokat a szituációkat éljük át, valamint a természeti és társadalmi környezetből jól ismert viselkedésformákat mutatjuk az új, online környezetben is. Az internet terjedésének következtében azonban a pedagógusok korábban még nem tapasztalt problémákkal, helyzetekkel szembesülnek. A szülők és a tanárok még offline világban nevelkedtek, diákjaink nagy része számára viszont már adottság az online közeg is. Azonban a szocializáció során, legyen az digitális vagy sem, a felnőttek szerepe és felelőssége továbbra is megkérdőjelezhetetlen. A tanulóknak a segítségünkkel és a mi példamutatásunkkal kísérve el kell sajátítaniuk a társadalmi működés szempontjából fontos normákat és értékeket, valamint a hatékony társas részvételhez szükséges ismereteket, készségeket, elvárásokat. Mindezt most már nem csak offline, hanem online is.

2013. MÁRCIUS 2.

ISKOLAI Bántalmazás az Interneten – Magyarországi Adatok (2012)

Parti Katalin
Országos Kriminológiai Intézet
parti@okri.hu

Schmidt Andrea
MTA TTI SZI – MOME
schmidt.andrea@tk.mta.hu

A TABBY (Threat Assessment of Bullying Behaviour among Youth) in Internet panelfelmérés volt, amely 2011-12-ben vizsgálta az iskolai és az online bántalmazási típusok előfordulási gyakoriságát, valamint a hozzájuk fűződő attitűdöt. A kutatás próbakutatásnak tekinthető egy olyan, nagyobb mintás, reprezentatív felmérés elvégzéséhez, amelyben hasonló kérdések megítélésére vagyunk kíváncsiak a tizenévesek körében. A kutatás öt ország – Olaszország, Bulgária, Görögország, Ciprus és Magyarország) részvételével zajlott, Magyarországon az ESZTER Alapítvány finanszírozásával, a Daphne JLS/2009-2010/DAP/AG keretében.

Négy, egymásra épülő modulból álló programot dolgoztunk ki. Az első modulban felkészítettük a pedagógusokat és a diákokat (kortárs mentorok) az online bántalmazási esetek felismerésére, kezelésére és megelőzésére. 2012 májusában zajlott az első panelfelvétel (második modul), amelyben kísérleti és kontrollcsoport is részt vett. A kísérleti csoportnak szánt inger adagolása a két lekérdezés közötti időben történt; ebben a pár hónapos időszakban a felkészítő tréningeken résztvevő pedagógusok felügyeletével a kortárs-mentorok érzékenyítő foglalkozásokat tartottak a kísérleti iskolákban (harmadik modul). Az ingeradást monitorozó kérdőívvel, valamint „kötelező” és ajánlott programok megszervezésével standardizáltuk. A második panelfelvételre mint a kutatás negyedik moduljára 2012 októberében került sor. A vizsgált alapminta mintegy 600 fős, 59%-a lány, és 62%-a a 15-18 éves korosztályba tartozik. A legtöbb válaszoló vagy szakközépiskolás (43%), vagy általános iskolába jár (35%). A válaszolók többsége (93%) rendelkezik profillal valamely online közösségben, ahol a rendszeresen internetezők egyötödének 500-nál is több ismerőse van, éppen ezért nem meglepő, hogy nem ismerhetik mindegyiküket személyesen. A sértetté válást tekintve mindhárom – a magas, a közepes és az alacsony – kockázati csoportban az iskolai erőszak elszenvedése szerepelt az első helyen, amelyhez kapcsolódóan megfigyelhető volt a fent említett online devianciák megjelenése is. Figyelemre méltó, hogy minden negyedik-ötödik gyerek válik az iskolai agresszió, míg a válaszolóknak mintegy 456%-a vallotta, hogy volt már része valamilyen online atrocitásban. Adataink szoros összefüggést mutatnak az iskolai és az online áldozattá válás között: akit (néhányszor vagy heti rendszerességgel) bántalmaznak a többiek az iskolában, az nagy valószínűséggel online módban is sérül. Súlyosan veszélyeztetett csoport az iskolában rendszeresen bántalmazottaké, akik a többieknél jóval gyakrabban szenvednek el online módban is sérelmet. Az áldozati és az elkövetői szerepek nem különülnek el élesen, azok átjárhatók: az iskolai bántalmazókból az online térben sértettek lesznek – és megfordítva. Aki az iskolában notórius bántalmazó, az nagy valószínűséggel lesz áldozata valamennyi vizsgált online zaklatási formának. A válaszokból jól kitűnik, hogy a sértetti és az elkövetői szerepek összefonódnak, kifejezetten így van ez azoknál a diákoknál, akik az iskolában erőszakot szenvednek el: ők online módban kiadják mérgüket és beszállnak a játékba, tehát bántalmazóként is fellépnek. Az iskolában kiközösített gyerekek online térben tanúsított agresszív magatartását (revans) a rejtve maradás illúziója táplálja.

2013. MÁRCIUS 2.

SAJÁTOS OKTATÁSI ZAVAROK

Szekcióvezető: Peer Krisztina

SAJÁTOS OKTATÁSI ZAVAROK

A PREDIGITÁLIS SZEMLELET HATÁSA A DIGITÁLIS NEMZEDÉKRE

Gyarmathy Éva

MTA TTK Kognitív Idegtudományi és Pszichológiai Intézet

gyarmathy.eva@gmail.com

A digitális-információs kor kultúráján keresztül mutatom be a neurológiai alapú teljesítményzavarokat. Ezek a zavarok elsősorban az iskolai sikerességet, majd következményképpen az egész életet rombolják. Terjedésük nem valamiféle járvány vagy átok, hanem szinte szabályszerű következménye egy kultúraváltásnak.

A digitális kor és vívmányai megváltoztatták a gyerekek agyának fejlődését, átalakult képességszerkezetük. Szinte minden változik, a kultúra átalakul, az oktatás azonban ugyanolyan gyerekeket vár az iskolába, amilyenekre száz évvel ezelőtt felkészült. Az össze nem illés miatt az iskola egyre nagyobb intenzitással termeli a kudarcokat. Gyerekek, szülők és pedagógusok keresik a menekülést, jobb esetben a kiutat. A menekülés útja például a diagnózis, amely felmentéssel járhat, de megoldással nem. A kiút megtalálásához szembe kell nézni a problémával.

A helyzet elemzésére vállalkozunk, mind a teljesítményzavarok, mind a digitális kor oldaláról. Ez vezet a probléma megértéséhez. A kiút keresésben elsősorban azokat a lehetőségeket vesszük figyelembe, amelyek az emberi agy természetes fejlődését kultúráktól függetlenül a legjobban segítik, és a tanulás legfontosabb eszközei is: mozgás, művészetek, táblás stratégiai játékok. Emellett kifejezetten a digitális kornak megfelelő tanulási módszereket és járható utakat tárunk fel az iskolai készségek elsajátításához. A megoldásokat a digitális kultúra felépülése mentén, de nem a digitális eszközökre hagyatkozva keressük.

2013. MÁRCIUS 2.

A „DIGITÁLIS SZÜLŐ”

Szekcióvezető: Szekszárdi Júlia

INFORMÁLIS KAPCSOLATTARTÁS A SZÜLŐK ÉS AZ ISKOLA KÖZÖTT A DIGITÁLIS KORBAN

Tobisch Márta, az ELTE Trefort Ágoston Gyakorlógimnáziumának tanára szakdolgozati témaként foglalkozott a mobiltelefon és az internet használatával a szülők és az iskola közötti kapcsolattartásban. Vizsgálati tapasztalataiból kiindulva számba vesszük a villámgyors kommunikációs lehetőségekben rejlő lehetőségeket és veszélyeket, s választ keresünk arra, hogy e téren mely tényezők segítik és melyek nehezítik a pedagógus és a szülő életét.

Dombi Gábor, az Inforum főtktára, az ESZME alelnöke arra hívja fel a figyelmet, hogy a digitális korban nem csak a szülőket, hanem a nagyszülőket is érdemes bevonni az internetes kommunikációba. Gyakori jelenség, hogy az idősebb generáció állandóságot és folyamatosságot biztosítva, támaszt nyújt a fiatalabbaknak, miközben a számítógéphasználattal járó aktivitás őt is segítheti abban, hogy megőrizze frissességét, fiatalosságát és eleven kapcsolatot legyen képes fenntartani unokái nemzedékével.

EGYÜTT ONLINE ÉS OFFLINE

Tökés Hédi (szülő és pedagógus) a rendkívül népszerű Neveljük együtt! portálon többnyire szülőkből, pedagógusokból álló hálózatot hívott életre, amelyhez olykor diákok is csatlakoznak. A változatos tematikájú naponta frissülő oldal azonnal reflektál aktuális kérdésekre, vitákat gerjeszt, és izgalmas tanulságok levonására ad alkalmat az együtt létező online és offline kapcsolatrendszer alakulásáról, azokról a korábban elképzelhetetlen lehetőségekről, amelyeket az internet teremtett meg.

2013. MÁRCIUS 2.

TANULMÁNYOK ÉS ÖSSZEFOGLALÓK SZÁMOZÁSA A KONFERENCIÁN

PLENÁRIS ELŐADÓK

1. Ujhelyi Adrienn: Digitális nemzedék – szociálpszichológiai szempontból
2. Csányi Márton – Nagyistók Máté – Nyárai Gerzson: Y diagnózis, a Köz-Média
3. Z. Karvalics László: Mangalány mondja: közeledik a „digitális beavatottak” ideje

ELŐADÓK

4. Nagy Krisztina: Médiaélmény, médiavalóság, médiahasználat (A 6-10 éves korosztály médiaoktatásának lehetőségei – műhelymunka)
5. Káldos János: ELDORADO, avagy a magyar könyvtári rendszer új lehetőségei
6. Veszelszki Ágnes: Digilektus és netszótár
7. Kruzslicz Tamás: A digitális kommunikáció hatása a középiskolások nyelvhasználatára
8. Lévainé Müller Katalin – Tóth-Mózer Szilvia: Közösségi tanulás a Sulineten (számítógépes műhelymunka)
9. Bereczki Enikő: Rendszerszemléletű iskolafejlesztés. A Microsoft Partners in Learning for Schools – Innovatív Iskolák programjának bemutatása
10. Nádori Gergely: Tanítás és tanulás a 21. században
11. Csordás Ildikó: iTEC – tanulói tevékenységek a jövő osztálytermében
12. Kiss Mónika: A sikeres eTwinning projektek titka
13. Főző Attila László: Tanulói (ön)értékelés és Intel Teach Essentials
14. Páll Viktória, Lerch Livia: Digitális iskolák – digitális pedagógusok
15. Páll Viktória: A jövő pedagógusképzése az e-learning
16. Földes Petra: Multimédiás lehetőségek a hátrányos helyzetű fiatalok fejlesztésében
17. Szekszárdi Júlia: „A digitális szülő”
18. Horváth Beáta: Médiatér és/vagy oktatási tér (A 12-18 éves korosztály médiafogyasztási stratégiáinak alkalmazása a tanórákon – műhelymunka)
19. Fűzfa Balázs: Fél évezred Gutenberg kényszerzubbonyában
20. Gergelyi Katalin: Van hozzáférésünk? A digitális nemzedék tanítása projektmódszerrel
21. Csobánka Zsuzsa: Csikk, avagy ami a Semmi után van
22. Fodor Emese, Lekk Mónika: eTwinning – hogyan indítsunk európai projekteket? (számítógépes műhelymunka)
23. Nádori Gergely és Prievara Tibor: Microsoft Learning suite – eszközök az iskolai hétköznapiakban

2013. MÁRCIUS 2.

24. Benedekné Fekete Hajnalka: IKT-val támogatott projektek gyógypedagógiai csoportban
25. Farkas Bertalan Péter: Van véleményük?! – Kérdezzük meg őket!
26. Farkas Judit: „Csak szabad sajtót adjanak, s nemzetem szabadsága, boldogsága felett kétségbe nem esem.” (Kossuth Lajos)
27. Farkas Zoltán Kötet(lenség)re ítélve?
28. Kocsis Márta: iTEC 4. pre-pilot - Hasonlítsd össze és alkoss - „Történetmesélés“
29. Melke Enikő: Tanítva tanulni
30. Nádori Gergely: A Facebook ikonográfiája, képek és előképek
31. Prievara Tibor: Interaktív film projekt
32. Siska Csilla: Olümposzi időutazás
33. Ollé János: Digitális állampolgárság, internetbiztonság
34. Domonkos Katalin: A digitális együttélés szabályai
35. Parti Katalin – Schmidt Andrea: Online bántalmazás Magyarországon
36. Gyarmathy Éva: A predigitális szemlélet hatása a digitális nemzedékre
37. Szekszárdi Júlia: „A digitális szülő”